

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CL. évfolyam
2015. január

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

A TARTALOMBÓL:

LEGYEN JÓ AZ EGYESÜLET TAGJÁNAK LENNI!

Az OEE Elnöksége 2015–2018

A DECEMBERI JÉGKÁROK

Megemlékezés Pankotai Gáborról

Harveszterek-forwarderek az Alföldön

Folyamatos erdőborítás idős tölgyesekben

A HORVÁT ERDŐK BAJNOKAI MAGYARORSZÁGON!

HITTNER

ECO TRAC

HA EGY MEGBÍZHATÓ TÁRS KELL A TEREPRE: HITTNER ERDÉSZETI KÖZELÍTŐK

- MOTOR: DEUTZ D914-L03
- KORMÁNYZÁS: HIDRAULIKUS SZERVO(SAUER-DANFOSS)
- TELJESÍTMÉNY: 55 LE
- VÁLTÓ: SZINKRONIZÁLT MECH. 8+2
- MEGHAJTÁS: 4X4, 2 DIFFERENCIÁL
(KÜLÖN KÜLÖN BLOKKOLÁSI LEHETŐSÉG!)
- CSÖRLŐ: KÉTDOBOS
- VONÓERŐ: 35kN/DOB
- ACÉLSODRONY: 40m/10mm

- MOTOR: DEUTZ D914-L06
- KORMÁNYZÁS: HIDRAULIKUS SZERVO(SAUER-DANFOSS)
- TELJESÍTMÉNY: 120 LE
- VÁLTÓ: SZINKRONIZÁLT MECH. 10+2
- MEGHAJTÁS: 4X4, 2 DIFFERENCIÁL
(KÜLÖN KÜLÖN BLOKKOLÁSI LEHETŐSÉG!)
- CSÖRLŐ: KÉTDOBOS
- VONÓERŐ: 80kN/DOB
- ACÉLSODRONY: 70m/14mm

AZ ECOTRAC ERDÉSZETI TRAKTOROK KIZÁRÓLAGOS MAGYARORSZÁGI FORGALMAZÓJA: AGRO – ALFA KFT.

www.agroalfa.hu
E-mail: info@agroalfa.hu

KAPCSOLAT:

VIRÁGH CSABA: 30 237 0357
SÁNDOR MIKLÓS: 30 336 03 28 (PÁPA, SÜMEG)
SIMON IMRE: 30 537 0014 (NAGYKANIZSA)

HAJTÓ LÁSZLÓ: 30 483 3556 (GYŐR)
KÁRPÁTI ERNŐ: 30 492 1890 (SZOMBATHELY)
CSERÁGI MÁTÉ: 30 415 0096

A harmadik oldal

Egészséget, erdők, emberek! – valamikor a nyolcvanas években ezzel a kívánsággal indította kedves elődöm, Solymos Rezső, a lap egyik évfolyamát. Én sem kívánhatok mást. Különösen most nem, amikor a főváros körüli erdőkben komoly jégtörés, –döntés károsította a fákat. Azért sem, mert karácsony előtt régi középiskolás-egyetemista társamat, barátomat, Ecsegi Lászlót búcsúztattuk. Tehát az elmúlt év vége ismét esztünkbe juttat a természet és az egyes ember balandóságát.

S ha az Erdészeti Lapok következő öt évére gondolunk, mégis egyfajta beteljesült, beteljesülő jókívánságokat vesszünk észre. A lap, amely 150. évfolyamába lép, az elmúlt időszakban formájában megújult, tartalmával pedig lépést tart a szakmai kihívásokkal. Igaz, időnként és helyenként kritika éri; túlságosan sok a „múltba fordulás”. A mi szakmánk a múltból él – még akkor is, ha a jövőnek dolgozik. Hát legyenek többen írói, olvasói az Erdészeti Lapoknak, akik ezért a jövőért dolgozásért többet tesznek (írnak)!

Bár nem készült felmérés, az erdész kollégák egészségi állapota, annak szűrése megérdemelne egy tanulmányt. Tudom, tudjuk, hogy a mobiltelefon-terepjáró-iroda „háromszögben” senyvedő erdészek gyakran panaszkodnak az egészségükre, miközben az elbízás-stressz-dohányzás-magas vérnyomás „négyesög” rombolja őket. Van megoldás, amit talán nem az Erdészeti Lapokban kellene kifejteni. De higgyük el: egészséges erdőt csak egészséges emberek tudnak kezelni. Tegyen mindenki a saját helyén érte!

A 2015-ös esztendő feladatai nem átbághatatlan falat jelentenek az Országos Erdészeti Egyesületben, annak vezetősége és tagsága számára. Ugyanakkor a fegyelmezett munka, a minden egyes tagot utolérő közösségi „megmozdulások” kibívása lelkesedést ébreszthet, kell, hogy azt ébresszen. Hiszen csak úgy van értelme mindannak, amit a tervekben, célokban megfogalmaztak. Akik az egyesületi vezetést vállalták, hiszik, hogy ez nem egy pusztán „cselekvési program”, hanem olyan elképzelés, amely a tagság törekvéseivel találkozik.

Miközben a világ az éghajlatváltozásról, a felmelegedésről beszél (s alig tesz ellene!), a hazai erdészek az időjárási szélsőségek mérséklésének keresik a lehetőségeit. Ugyancsak keresik az utakat a társadalom hatékonyabb megszólaltatására, hiszen a világ a kommunikációs forradalom időszakát éli. S ehhez nemcsak turistabázisok, erdei tornapályák, kilátók kellene, hanem azokat „el kell adni”, a „célközönséget” meg kell találni. Az erdők csak így tölthetik be közösségi szolgálatukat.

Az egészséges (erdész)gondolkodás, az egészséges hivatástudat tehát 2015-ben is elkel, mint ahogyan az erdők egészsége szintén mindannyiunk ügye. Tehát: egészséget, erdők, emberek!

Oroszi Sándor

Tartalom

Nagy László: Legyen jó az Egyesület tagjának lenni!	2
Az OEE Elnöksége 2015-2018	3
Nagy László: A decemberi jégkár meteorológia háttere.....	5
Kubinyi Balázs: A Vértesben is a „víz” volt az úr!	6
	
Szi Benedek József: Jégkárosítás a Budapesti Erdőgazdaság Zrt. erdőterületén	7
Csepányi Péter: Jégkár a Pilisi Parkerdőnél	8
Nagy László: Jégkárok az Ipoly Erdő Zrt. területén	9
Urbán Pál: Jégkárok az EGERERDŐ Zrt. által kezelt erdőkben	10
Bányai Péter: Ónos eső okozta károk az ÉSZAKERDŐ Zrt. területén	11
Közös összefogás a természetes erdőkért az Ipoly két oldalán	12
	
Nagy László: „A mi csemetéink az ön erdői!”	14
Erdészeti díjátadás az ágazati évvzárón	15
Dr. Szilágyi Attila, Ambrus Attila, Magyar Lajos, Mikulási Béla: Erdészek az útkörnyezet javításáért	16
Megemlékezés Pankotai Gáborról	18
Dr. Bartha Dénes: A kocsányos tölgy kétszáz évvel ezelőti tananyagban	21
	
Dr. Major Tamás: Harveszterek-forwarderek az Alföldön	23
Kbell Melinda, Horváth Gábor: Közeledés a folyamatos erdőborításhoz idős tölgyesekben	24
Koczka Zoltán: Szép kis város Selmechánya a' biz a.....	26
Dr. Szikra Dezső, Halász Gábor: Szeniorok a Magyar Honvédség Térképmúzeumában	28
Nagy László: Mélységek és magasságok.....	32

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CL. évfolyam 1. szám (január)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **DR. OROSZI SÁNDOR**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Dr. Bartha Dénes, Detrich Miklós, Haraszi Gyula, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószerkesztő: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: PR Innovation Kft., Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2015. január 5.

ISSN 1215-0398

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Memento mori (Magas-Börzsöny). Fotó: Nagy László

Legyen jó az Egyesület tagjának lenni!

Beszélgetés Zambó Péterrel, az OEE újraválasztott elnökével

Az idei január nemcsak egy új év, hanem új elnökségi ciklus kezdetét is jelenti az Országos Erdészeti Egyesület életében. Az elmúlt időszak működésének értékelésére és a jövőt illető tervek bemutatására kértük Zambó Pétert, az OEE újra megválasztott elnökét.

– 2015. január 1-jével veszi át feladatát az Egyesület új elnöksége, amelyben több korábbi tag is helyet kap biztosítja a folyamatosságot. Mint újraválasztott elnök, hogyan értékeled az elmúlt négy év egyesületi tevékenységét?

– Meggyőződésem, hogy az elmúlt négy évben sok minden előnyére változott az Egyesület működésében. Azért is vállaltam az újbóli jelölést az elnöki tisztségre, mert úgy gondolom, hogy lehet – és kell is – építkezni arra az alapra, amit az elmúlt években sikerült leraknunk. 2010-ben határozott elképzelésekkel láttunk munkához, konkrét célokat, terveket fogalmazzunk meg. Legfontosabb feladat az alapvető működési feltételek, a pénzügyi háttér biztosítása volt. Megszűntek vagy jelentősen átalakultak a korábban megszokott finanszírozási keretek, összeomlott az MTESZ, az irodák fenntartása problémássá vált, a titkárság dolgozói elérték a nyugdíjas kort. Az első évek tehát az építkezésről, az új keretek kialakításáról szóltak. Következetes takarékossgal, valamint az egyéni és pártoló tagi díjak rendezésével sikerült megeremteni a működés anyagi alapjait, a titkárság új, méltó környezetben található irodába költözött, és új munkatársakat is találtunk, akik megfelelő színvonalon folytatják az elődeiktől átvett feladatokat. Sikerült régóta kihasználatlan forrásokat is bevonnunk, így például újra működik, és a könyvtár látványos fejlesztését támogatja a Wagner Károly Alapítvány, valamint néhány évig biztos anyagi fedezetet tudhat maga mögött az Erdészcsillag Alapítvány. A jogszabályi környezet és a belső működési rend változása mindemellett szükségessé tette szabályzataink, mindenekelőtt az Alapszabály megújítását. A folyamatosan változó környezetben nem könnyű hosszú távú alapelveket rögzíteni, de olyan alapvető pontokon sikerült változtatnunk, amik mindenképpen a hatékonyabb működést segítik a jövőben. Ilyen például a választási

rendszer átalakítása, amelynek eredményeként most januárban sokkal pontosabb képet kap az új elnökség az Egyesület helyzetéről, mint amivel 2010-ben az év közben zajló átvétel idején rendelkezünk.

– Az alapvető működési feltételek megeremítése mellett milyen eredményeket ért el az Egyesület, melyik programokra, megvalósult fejlesztésre vagy a legbüszkébb személy szerint?

– Jó látni, amikor egy szervezetben az átalakítások nem öncélúak, hanem konkrét eredményekben öltönek testet. Úgy érzem, hogy az egyesületi élet sok területen pezsgőbb, aktívabb lett. Természetesen mindig van min javítani, fejleszteni, de visszatekintve, számos eredményt sorolhatunk fel, amelyekre mindannyiunk büszke lehet. Személy szerint nagyon fontosnak tartom az Erdészeti Lapokkal kapcsolatos fejlesztéseket. A történelmi értékkel bíró folyóirat túlélését jelenti, hogy megerősödött az olvasóbázis, hogy a tagok meggyőző rendszerességgel kézhez kapják a külalakjában, kivitelében megújult, tartalmában folyamatosan bővülő újságot. Ehhez kapcsolódva fontos küldetésünk a határon túli magyar szakemberek összetartozásának erősítése, a Lapok eljuttatása Erdélybe, Felvidékre vagy éppen Kanadába. Szintén ide tartoznak a hagyományörzéssel kapcsolatos egyéb tevékenységeink, mint a digitális archívumok létrehozása, a könyvkiadás vagy éppen a könyvtár fenntartása és fejlesztése. Másik fontos terület a helyi csoportok életének támogatása. 2014-ben mintegy három és fél millió forinttal járult hozzá az Egyesület a csoportok működéséhez, amely aktivitás a honlapon és a Lapokban megjelenő beszámolóknak is tetten érhető. Sikerült méltó helyre emelnünk olyan rendezvényeket, mint a technikusokat megszólító Év Erdésze Verseny vagy az Erdésznök Találkozó-

ja. Harmadik fontos eredményként az egyesületi vagyon fejlesztését említeném, hiszen mostantól a Könyvtár vagy az Erdészeti Lapok anyagi szempontból is elvitatathatatlannal Egyesületünk vagyonának részét képezi, minden hozzájuk kapcsolódó fejlesztés a közösség javait gyarapítja. Végezetül a szakmai érdekképviseleti munkát sorolom az eredmények közé, hiszen következetesen megfontolt, szakmai alapokon nyugvó állásfoglalásainkkal és véleményeinkkel érzésem szerint sikerült olyan megbecsültséget kivívnunk, amely méltó az elődeinktől örökölt szellemiséghez, és jó alapot jelent a partnereinkkel való együttműködésben.

– Az új ciklus új lehetőségeket is bitoroz magában. Mire helyezi majd a hangsúlyt az új elnökség?

– Nagy lehetőséget jelent, hogy a négy éve megkezdett munkát egy újabb ciklusban lesz lehetőségünk továbbvinni. Ezúton is köszönöm a tagságnak ezt a bizalmat! A ciklusváltás mindenekelőtt lehetőséget teremt a számadásra, az újrakezdésre, hiszen bőven vannak meg nem valósított terveink, elképzeléseink. Szükséges az irodai háttér erősítése, a tagnyilvántartás modernizálása, a határon túli magyarokkal való kapcsolataink erősítése, új nemzetközi kapcsolatok kialakítása, a meglévők élővé tétele. Nem kerülhet le a napirendről a székház kérdése. A következő ciklus fontos jubileumot tartogat Egyesületünk számára, 2016-ban alapításunk 150. évfordulójára emlékezünk. A méltó emlékezést érdektörténeti kutatásokkal, kiadványokkal, rendezvényekkel tervezzük megvalósítani. Beérhet az elmúlt évben elindított folyamat egy erdész idősotthon létrehozására, amely történelmi lépés lenne Egyesületünk életében. Mindezek mellett, az elnökségben és a tisztségviselők között számos fiatal, aktív tag szerepel, akik remélhetően további új elképzelésekkel gazdagítják majd tevékenységünket. Az elnökség januárban tartja alakuló ülést, ahol többek között megkezdjük a négy évre szóló stratégia kidolgozását, és a konkrét idei tervek elkészítését. Mindezek célja azonban változatlan marad, mégpedig, hogy legyen jó az Országos Erdészeti Egyesület tagjának lenni!

Nagy László

Az OEE Elnöksége 2015–2018

Az Országos Erdészeti Egyesület 2014. november 28-án megválasztott országos vezetőségének tagjait az alábbi névjegyek segítségével mutatjuk be.

Az új elnökség 2015. január 1-jével lépett hivatalba.

Zambó Péter – elnök
okleveles erdőmérnök (1982),
vállalatgazdasági szakmérnök (2002)

Az erdőmérnöki diploma megszerzése után 1982–2000 között a Pilisi Parkerdő Zrt. jogelődjeinél erdőművelési műszaki vezetői, majd a szakmai ágazatok irányításáért felelős főmérnöki beosztásban dolgozott. 2000-től tölti be a

Pilisi Parkerdő Zrt. vezérigazgatói posztját. 1978 óta tagja az Országos Erdészeti Egyesület Visegrádi Helyi Csoportjának. Az 1999-ben alakult Pro Silva Hungaria Egyesület alapító tagja. 2010–14 között az OEE elnöke. 2006-ban a Pro Silva Hungariae kitüntetés, 2011-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét vehette át.

Kiss László – általános alelnök
okleveles erdőmérnök (1980),
szakközgazdász (1986)

Az erdőmérnöki diploma megszerzése után az Ipoly Erdő Zrt. jogelődjeinél műszaki vezetői, erdőszervezői, főosztályvezetői és igazgatóhelyettesi pozícióban dolgozott, 1980 és 1995 között. 1995-től 1998-ig az ÁPV Rt. portfólió menedzsere,

majd 1998-tól napjainkig az Ipoly Erdő Zrt. vezérigazgatója. 1974 óta az OEE tagja, a Balassagyarmati Helyi Csoport elnöke. 2006–2010 között az OEE Elnökségének tagja, Észak-Magyarországi régió-képviselő. 2010–2014 között az Egyesület általános alelnöke. 2006-ban a Pro Silva Hungariae kitüntetés, 2010-ben a Pro Silviculture, Natura et Venatoria Kari Díszotrt és 2011-ben a Civitas Fortissima Emlékéremet vehette át.

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó – technikus alelnök
okleveles erdőmérnök (1986),
okleveles mérnök-tanár (1991)

1986 óta az ásatthalmi Bedő Albert Erdészeti Szakképző Iskola és Kollégium szaktanára, 1989–1996 között igazgatóhelyettese, majd 1996-tól napjainkig igazgatója. Egyetemi doktori fokozatát 1994-ben szerezte, Sopronban. Agrárszakoktatási és pe-

dagógiai értékelési szakértő, 2006-ban közoktatási vezető képesítést szerzett Szegeden. 1983 óta az OEE, 1986-tól a Csongrád Megyei Helyi Csoport aktív tagja. 1999-től az Oktatási Szakosztály titkára. Számos tankönyv, oktatási és szakmai kiadvány szerzője, társszerzője, szerkesztője. 2002-ben Pro Natura díjjal, 2006-ban Hubertus Kereszt Arany Fokozatával, míg 2012-ben Bedő Albert-emlékéremmel tüntették ki.

Mocz András – magán-erdőgazdálkodási alelnök
okleveles erdőmérnök (1991)

Az erdőmérnöki diploma megszerzése után 1991–1997 között a HM Kaszói Erdőgazdaság Rt. fahasználati osztályvezetője, majd erdőszervezői igazgatója. 1998 óta a magán-erdőgazdálkodás területén dolgozik, a MEGOSZ egyik alelnöke, a Mocz és Társa Magánerdészeti Kft. egyik tulajdonosa. Munkatárs-

ként közreműködött a Magyar Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram kidolgozásában, szaktanácsadó. A Nemzeti Földalap ellenőrző bizottságának, és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Somogy Megyei Igazgatóságának vidékfejlesztésért felelős alelnöke. 1990 szeptembere óta az Országos Erdészeti Egyesület tagja, 2010–2014 között magán-erdőgazdálkodásért felelős alelnök. 2009-ben Pro Silva Hungariae díjban részesült.

Dr. Oroszi Sándor – EL Szerkesztőbizottság elnöke
okleveles erdőmérnök (1981)

1981 óta a Magyar Mezőgazdasági Múzeum munkatársa, főmuzeológus, az Erdészeti és Faipari Gyűjtemény vezetője. Elismert erdőszervezői kutató, a mezőgazdasági tudományok doktora. Erdőállomány-gazdálkodási témakörben Gödöl-

lőn és Sopronban egyetemi magántanár. Ötödik ciklus óta az Erdészettörténeli Szakosztály elnöke, az Erdészettörténeli Közlemények szerkesztője. Számos szakmai publikáció szerzője, társszerzője, szakmai kiadványok szerkesztője. Az Erdészeti Lapok Szerkesztőbizottságának több cikluson át tagja. 2003-ban Bedő Albert díjat vehetett át, 2014-ben Pro Silva Hungariae Díjjal tüntették ki.

Dobre-Kecsmár Csaba – Észak-Magyarország régióképviseelő
okleveles erdőmérnök (1999),
mérnök-közgazdász (2003)

Az erdőmérnöki diploma megszerzése után 2005-ig az Egererdő Zrt. jogelődjénél a Parádfürdői Erdészet fahasználati műszaki vezetője. 2006-tól az erdőgazdaság központjának munka-

társa, 2010-2013 között erdőgazdálkodási és természetvédelmi osztályvezető. 2013-2014 közötti időszakban az erdőgazdaság vezérigazgatója. 2014-től általános vezérigazgató-helyettes. 2008 és 2013 között a társaság felügyelő bizottságának tagja. 2014-ben megválasztották a Heves megyei Vadgazdálkodási Tanács tagjává. 2006-tól az Országos Erdészeti Egyesület Egri Helyi Csoportjának titkára.

Gencsi Zoltán – Észak-Alföld régióképviseelő
okleveles erdőmérnök (1989),
természetvédelmi szakmérnök (1994)

1990-től a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársa, erdészeti és vadászati felügyelője. A Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Kht. korábbi ügyvezetője. A Balmazújvárosi Városgazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft.

ügyvezetője és a Hajdúböszörményi Erdőbirtokossági Társulat elnöke. A Nyugat-magyarországi Egyetem és a Debreceni Egyetem címzetes egyetemi docense. 2010-2014 között az Országos Erdészeti Egyesület elnökségi tagja, régióképviseelő, a Debreceni Helyi Csoport elnöke. Számos rendezvény, könyv, film, kiállítás, kiadvány ötletgazdájaként, írója vagy szervezőjeként „Hortobágyért” díjban részesült.

Köveskúti Zoltán – Nyugat-Dunántúl régióképviseelő
okleveles erdőmérnök (1990),
környezetvédelmi szakmérnök (1994),
erdészeti növényvédelmi szakmérnök (2000)

Az erdőmérnöki diploma megszerzése óta a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. és jogelődeinek, az Iváni, a Hegyvidéki és a Soproni Erdészet munka-

társa, a soproni-hegységi erdők erdőgondnoka. Az összes klasszikus erdészeti ágazat irányítását végezte már az erdőműveléstől a fagyártmánytermelésig. Rendszeresen részt vesz az egyetemi erdőmérnök képzés gyakorlatainak szervezésében és lebonyolításában. E munka elismeréseként a Rectori Tanács 2013-ban címzetes egyetemi docenssé nevezte ki. 1982 óta tagja az OEE Soproni Helyi Csoportjának, 2008 óta látja el a titkári feladatokat.

Spingár Péter – Dél-Dunántúl régióképviseelő
okleveles erdőmérnök (1993)

Az erdőmérnöki diploma megszerzése után 1993-1996 között az Erdészeti és Faipari Egyetem Géptani Tanszékének doktorandusza. 1996-tól a SEFAG Zrt. munkatársa. 1999-ig a Kaposvári Erdészet erdőművelési, majd 1999-től fahasználati ágazatvezetője. 2001-től a Zselici Erdészet fa-

használati ágazatvezetője. 2008 novemberétől a SEFAG Zrt. erdőművelési és a fahasználati ágazati tevékenységének átfogó irányítására létrehozott Erdőgazdálkodási Osztály osztályvezetője. 2012-től részt vesz a SEFAG Zrt. felügyelő bizottsági munkájában. Az egyetemi évek óta az OEE tagja. Aktív közreműködője, szervezője az Erdészeti Gépesítési Szakosztály szakmai bemutató rendezvényeinek.

Szabó Tibor József – Dél-Alföld régióképviseelő
okleveles erdőmérnök (1994)

Az erdőmérnöki diploma megszerzése után a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt. Császártöltési Erdészetének erdőművelési műszaki vezetője. 2002-2004 között az Állami Erdészeti Szolgálat Kecskeméti Igazgatóságának körzeti erdőfelügyelője. 2004–2010 között a KEFAG Zrt. terme-

lési vezérigazgató-helyettese. 2011-től a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságának igazgatója. 2010–2014 között a Dél-Alföldi régió képviselőjeként az OEE Elnökségének tagja. 1994-ben erdőmérnöki tanulmányai befejezésekor egyetemi munkája elismeréseként Alma Mater Emlékéremmel tüntették ki.

Szentpéteri Sándor – Közép-Magyarország régióképviseelő
okleveles erdőmérnök (1990),
okleveles vadgazdálkodási szakmérnök (1998)

1993-tól az FM Szegedi, majd 1995-től a Budapesti Erdőtervezési Iroda erdőtervezője, 1997-től osztályvezető, 1999-től igazgatóhelyettes. 2005-2007 között az ÁESZ Budapesti Igazgatóságának és jogu-

tódjának a FPM MgSzH Erdészeti Igazgatóságának megbízott igazgatója. 2007-től igazgatóhelyettesként az erdőtervezést irányítja. 2012-től a Pilsai Parkerdő Zrt. pályázati és erdőrendezési főelőadója. 1983-tól az OEE tagja. 2002-2006 között az ÁESZ Budapesti Helyi Csoport titkára, 2010-ig vezetőségi tagja. 2010-től a Helyi Csoport elnöke. 2010-ben az MgSzH Elnöki Elismerés, valamint az OEE Elismerő Oklevél kitüntetésben részesült.

A decemberi jégkár meteorológia háttere

A keleti hideg és a nyugati enyhe légtömegek találkozása

A fagypont alatti hőmérsékleten hulló folyékony halmazállapotú csapadék legtöbbször csak néhány órás átmeneti jelenség. A hőmérséklet változásával a csapadék formája átválthat szilárd fázisba (havazás), a hőmérséklet emelkedésével pedig megszűnik a jegesedés. 2014. december elején azonban két napon keresztül szinte folyamatosan esett, és a hőmérséklet középhegyseink magasabban fekvő helyein végig fagypont alatt maradt.

2014. december 1-2. közötti időjárási helyzetben a Dunántúli-középhegység nyugati tagozataiban (Vértes, Gerecse, Pilis, Visegrádi-hegység) és az Északi-középhegység keleti és középső hegytá-jain (Börzsöny, Karancs-Medves, Mátra, Bükk) elsősorban a 400 méter tengerszint feletti magasságban fekvő erdőterületeken – 48 órát meghaladó időtar-tamban – ónos szitálás, majd intenzív ónos eső alakult ki, mely jelentős csapa-dékmennyiséget eredményezett.

Az ónos eső hullásából eredő súlyos jégtörést megalapozta a november utol-só napjaiban, a tengerszint feletti 400 méteres magasságtól észlelt erőteljes zúzmaraképződés.

A térségbe keletről folyamatosan szí-várgott be az ún. „lábás” hideg levegő, kitöltve az alsóbb légrétegeket, míg a magasban enyhe és páratelt légtömeg áramlott be nyugati, délnyugati irányból. A 400 méternél magasabban fekvő hegy-vidéki területek a kialakult réteges felhő-alap felett helyezkedtek el, így az ebben uralkodó fagypont alatti hőmérséklet következtében 2014. november 29-től intenzív zúzmaraképződés zajlott.

Ez a későbbi ónos szitálásból kicsa-pódó jégrétegekkel együtt összefagyva már jelentős jégtömegeknek nehezedett az erdők faegyedeire. Az így kialakult összecementálódó jégösszlet – egyfajta

vázként szolgálva – a későbbi ónos eső lerakódását is megkönnyítette a fák ko-ronájára, vázáira.

Az intenzív ónos eső hullás december 1-jén kezdődött meg, amikor egy földkö-zi-tengeri mediterrán ciklon melegfronti felhőzete és kiterjedt csapadérendszeré délnyugat felől elérte a térségünket.

A lassú áthelyeződés miatt a függőle-ges hőmérsékleti profil nem változott meg. Folytatódott az alsó légkörben – az alföldi beáramlási csatornán keresz-tül – a kelet-európai hideg levegő be-szivárgása a Dunazug-hegyvidék és az Északi-középhegység keleti tagozatai irányába (1. ábra).

400 méter és kb. 1000-1100 méter tengerszintfeletti magasság között alig volt érdemi hőingás, $-0,5\text{ C}^0$ – -1 C^0 kö-zött ingadozott a hőmérséklet decem-ber 1-én és 2-án is. Az északkelet felől érkező hideg levegőre délnyugati irány-ból felcsúszott ciklonális, páratelt, eny-he légtömeg erős csapadékzónája kö-vetkeztében intenzív csapadékhullás alakult ki.

A váltakozó intenzitás mellett a stabi-lan fagypont környékén, de mind-végig negatív tartományban maradt hőmérséklet miatt ónos eső jött létre, azonnali intenzív jegesedéssel kísérve. A csapadékos időszak 48 órája alatt végig fagypont alatt maradt a hőmér-séklet a 400 méter

tengerszint feletti magasságban fekvő erdőterületeken (törzs- és koronatorések, dőlé-sek) okozott. Az őszi esőzések során fel-ázott, fagymentes talajon, a nagy relief energiájú meredek hegyoldalakban ki-sebb támasztékkal rendelkező faegyede-k több hektáros összefüggő területe-ken dőltek ki.

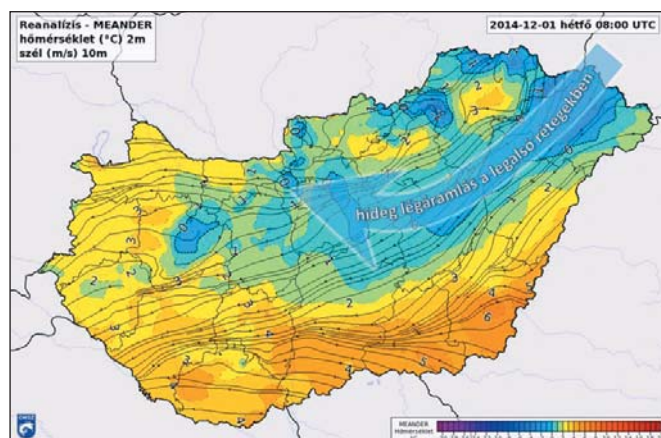
6–10 cm vastag jegesedés alakult ki a zúzmaraleraakódás és az ónos eső nyomán (Kép: Nagy László)

Az erdőterületeket már borító vastag zúzmara és az ónos eső jegesedése tö-megében összeadódott és a fákra nehe-zedő hatalmas súly miatt kiterjedt jég-károkat (törzs- és koronatorések, dőlé-sek) okozott. Az őszi esőzések során fel-ázott, fagymentes talajon, a nagy relief energiájú meredek hegyoldalakban ki-sebb támasztékkal rendelkező faegyede-k több hektáros összefüggő területe-ken dőltek ki.

Irodalom:

Kolláth Kornél, Simon André: Szibériai és afri-kai légtömegek találkozása – a 2014. decem-ber 1-i ónos esős helyzet elemzése – OMSZ Tanulmányok – http://www.met.hu/ismeret-tar/erdekessegek_tanulmanyok/

Nagy László

1. ábra. A hideg levegő fő áramlási csatornája az Észak-Alföld felől éri el Pest-megye térségét. (Forrás: OMSZ)

A Vértesben is a „víz” volt az úr!

Az ember sokszor átéli, valójában milyen tehetetlen bizonyos külső események bekövetkeztek, mert a természetnek csak része vagyunk, de nem maga a természet. 2014. december elején ezzel a ténnyel szembesültünk a Vértes és a Gerecse magasabban elhelyezkedő, társaságunk által vagyongezelt erdőterületein, amikor az ónos eső meglepte a tájat, és megmutatta félelmetes erejét.

A Vértesi Erdő Zrt.-t ért kár nagyságára viszonylag hosszabb idő alatt derült fény, hiszen – ahogy más társaságoknál is – nagyon lassan, a biztonsági előírások betartása mellett előrehaladva lehetett átlátni a sok esetben tömszzerűen károsodott erdőrészeket állapotát.

Az első felmérést megelőzte a közvetlen élet- és balesetveszélyes helyeket érintő turista- és feltáró utak lezárása, hiszen a károsítás első hullámát kisebb-nagyobb másodlagos események követték.

A december első hetének elején bekövetkező jégkárosítást a hét második felére – az olvadást követően – viszonylag nagyobb biztonsággal lehetett áttekinteni. Már látszódtak az arányok. A legnagyobb kár a Tatabányai Erdészet hegyvidéki részeit érintette, a várostól északra a Gerecse, délre a Vértes legmagasabb pontjain. Itt kb. 1 100 ha-on sérültek a fák. A Csákvári Erdészetnél 210 hektár, a Pusztavámi Erdészet területén több mint 200 hektár jégtörés van, az Oroszlányi Erdészetet minimális területen érintette a nem várt katasztrófa.

A famennyiségek és a károsult területek egyenes arányos összefüggésben van-

nak, tehát lényegében hasonló korú fákat tett tönkre a váratlan esemény. Általánosan elmondható, hogy a középkorú állományok estek áldozatul a jégnek. A fajok tekintetében sorrendben a cser, a magas kőris és a bükk a három legjelentősebben károsult faj – 20 és 10% fölött – a többi nyolc-tíz (juhar, tölgy, gyertyán, erdei fenyő, lucfenyő stb.) faj károsodása egyenként 5% körüli. A három kiemelt faj magasabb fokú károsodottsági aránya természetesen a terület klímaviszonyaira is vetíthető, hiszen az itt található állománytípusok fő fajait képviselik. A jégkár – hasonlóan az ország többi öt erdőgazdaságához – a fák koronáját érintette, aminek letérése további károkat okozott.

A felméréssel egy időben, valamint azt követően megkezdődtek az utak megtisztítási munkálatai, amelyek természetesen teremtettek a későbbi és a további, folyamatos összetermelés megkezdésére. Ez a felszabadító munka korántsem teljes, mivel sok használaton kívüli földúton is fekszenek letört ágak, amelyek felkészítése időben eltolható. A teljes feldolgozás hosszú időt vesz majd igénybe, emellett a erdőfelújítási feladatok is megjelennek majd kb. 45 ha-on. A fakitermelésen túl az erdősítés is átlagon felüli költségekkel végezhető el, melyekről szóljon néhány kalkulált adat:

Károsult terület:	2164 ha
Kitermelendő faanyag:	23 810 brm ³
Várható árbevétel:	192 095 eFt
Fakitermelés költsége:	119 360 eFt
Erdőfelújítási kötelezettség:	45 ha
költség befejezésig:	59 580 eFt
Utak veszélymentesítése:	18 375 eFt

A továbbiakban úgy látjuk, hogy a becsült famennyiségnél többre kell számolnunk a becslés óvatossága, illetve az „utóregzek” miatt.

Látható, hogy számításaink szerint a káreset utáni fakitermelési és erdőművelési munkálatok nem eredménytermelők, sőt veszteséggel kell kalkulálnunk. Nehézségeket okozhat, ha az ez évre beadott fakitermelési bejelentések közül többet el kell hagynunk, hogy az újonnan belépő kötelezettségek kivitelezhetők legyenek. Ez így tovább csökkentené a társaság eredményét. A mérlegelendő megoldások közül az egyik az lehetne, hogy a károsodott faanyag feldolgozását a következő évre (vagy évekre) átütemezzünk. A legfontosabb feladat jelenleg a balesetveszély elhárítása, amely már kezelhető állapotba került, a helyreállító munkák kivitelezése folyamatos.

Mára a terület főfeltáró úthálózata és a jelölt turistaútvonalai a téli körülmények átlagos kockázata mellett használhatók. A teljes kármentesítés a vonalas létesítmények tekintetében 2015. február végére biztosítható, míg az értékmentő felhasználási tevékenység teljes körű befejezése a vegetációs időszakban várható természetvédelmi korlátozások miatt csak 2015. december 31-re tervezhető. Az erdőfelújítási kötelezettség teljesítése – az átlagos felújítási időszak alapján – 2027-re szünteti meg a víz (jég) által előidézett károk kedvezőtlen gazdálkodási hatásait.

Kubinyi Balázs
termelési igazgató

Jégkárosítás a Budapesti Erdőgazdaság Zrt. erdőterületén

A tavaly december elején leesett ónos eső, amely a fákra rakódva több centiméter vastag jeges bevonatot hozott létre, sajnos a súlyánál fogva óriási károkat okozott az érintett erdőterületek idősebb és fiatalabb faállományaiban is.

A társaságunk által kezelt erdőterületek közül a legjelentősebb jégkárosítás a Sütői Erdészeti Igazgatóságot érintette. A Gerecse-tetőn álló erdőállomány szomorú képet mutatott. Az átlátszóan ragyogó jégköpeny alatt – amely mint látvány, gyönyörű volt – az erdő fái meggörnyedtek, földig hajoltak és sok esetben – engedve a fizika törvényeinek – eltörték. A jéggé fagyott és összetört erdő látványa olyan volt, mint egy csatater. A súlyos teher recsegve-ropogva törte le a fák koronáját, hasította ketté a fák törzsét, vagy fektette földre a fiatalabb erdőállományok faegyedeinek sokaságát. A jéggé fagyott erdőben megállt az élet.

Az erdőterület látogatásának veszélyeire – az általunk rendelkezésre álló információk csatornákon keresztül – folyamatosan felhívtuk az erdőt felkeresni szándékozók figyelmét. Az erdő még hónapokig nem lesz biztonságosan látogatható!

Az első napokban a legfontosabb teendő az utak felszabadítása volt, hogy a veszélymentesítést és a kárfelmerészt el lehessen kezdeni. Az első lépés így a Gerecse-tetőn lévő adótoronyhoz vezető út megtisztítása volt. Ezt a fontosabb erdészeti gerinc-úthálózat járhatóvá tette követte.

Az „összeszakadt” erdőterület teljes áttekintése heteket vett igénybe, így nem csoda, hogy a jégkárosítással érintett erdőterületről kapott információk napról napra változtak, sajnos a kezdetben becslült adatok gyorsan növekedtek. A társaságunk kezelésében lévő jégkárosított erdőterület nagysága mintegy 1300 hektár, ami szinte teljes egészében védett természetvédelmi terület is.

A jégkárosítással alapvetően bükkös és tölgyes állományok érintettek. Az összetört faanyag eltávolítása becslésünk szerint kb. 6000 nettó m³ faanyag kényszerű kitermelését jelenti az elkövetkezendő hónapokban. A veszélymentesítés költségét a kárfelszámolás nagyságrendekkel meghaladja. A társaságunknál a becslült kárérték mintegy 85 millió forintot tesz ki.

Mivel a jégtöréssel érintett területen a letört ágak és kettétört törzsek összevissza hevernek a földön, vagy lógnak a fákon, a faanyag kitermelése és közléte lassú és veszélyes feladat lesz. A jégkárosítással érintett erdőterületen a gyalogos közlekedés nehézkes és életveszélyes is. A fakitermelés nehézsége mellett további gondot jelent, hogy a kitermelendő, sérült faanyagból iparifa alig várható, így a termelés többletköltsége mellett a faanyag értékvesztésével is számolnunk kell.

Az érintett erdőterületen a fakitermelésekkel a kárfelszámolás még nem fejeződik be. Az erdőterületen kialakult lékekben és záródáshiányos foltokban az erdőfelújítást is mihamarabb el kell indítani. A becslült erdőfelújítási kötelezettség várhatóan 40 hektár körül lesz.

Társaságunk a veszélymentesítés és kárfelszámolás folyamatát a különböző feladatokra vonatkozóan az alábbi határidőkkel tervezi elvégezni:

- Utak felszabadítása 2015. január végéig.
- Az erdőterületen található turistautak és kirándulóhelyek megnyitása 2015. március végéig.
- A jégkárosítással érintett erdőterület károsult faanyagának kitermelése a 2015 végéig.
- A károsult erdőterületen szükséges erdőfelújítási munkák megkezdése 2015 őszén, a folyamat befejezése a 2025-ben várható.

A kárfelszámolási folyamat során az érintett erdőterületen a szükséges erdőgazdálkodói beavatkozásokat az erdészeti és természetvédelmi hatóság hozzájárulásával végezzük el. Az erdészeti hatósággal végzett egyeztetések alatt már látható, hogy sok erdőrészlet esetében erdőtervtől eltérő kérelemmel kell a hatóságok felé fordulni, mivel a károsított területen az erdőtervben korábban megfogalmazott gazdálkodási elképzelések helyett új – a kialakult helyzetet alapul vevő – erdőgazdálkodói célt kell megfogalmazni.

Hazánk egyik legszebb vidéke, a Gerecse természeti állapotának megőrzése, illetve a katasztrófa előtti állapot visszaállítása az erdőgazdaság minden erdészének szívügye. Így az elkövetkezendő időszak legfontosabb feladatának tekintjük a jégtörés által okozott károk helyreállítását és – ha ez lehetséges – minden károsításnak jobban ellenálló, stabil, természetesen erdő létrehozását a károsodott területeken.

Szi Benedek József

Jégekár a Pilisi Parkerdőnél

2014. december 1. és december 3. között szélsőséges időjárási viszonyok alakultak ki Magyarországon és ezen belül is leginkább a Budapest környezetében elhelyezkedő magasabb régiókban. Ennek következtében a 300 méter tengerszint feletti magasságban fekvő vidékeken a 48 órás csapadékösszeg elérte a 45-50 mm-t, aminek nagy része ónos eső formájában hullott. Az ezzel társuló fagypont körüli hőmérséklet eredményeként a növényzetre, jellemzően a fák koronájára vastag jégréteg rakódott.

Súlyosan érintette a jégekár a Gerecse, a Pilis, a Visegrádi-hegység, a Budai-hegység, és a Gödöllői-dombság magasabban fekvő erdeit. A meteorológiai helyzetből fakadóan, a hegy- és domboldalak délies kitettségei többet szenvedtek, mint az északiak. A jégréteg elsősorban a fákra rakódva okozott károkat az erdőállományokban, de a fák törése, dőlése miatt jelentős károk keletkeztek az erdőkben található infrastruktúrában (irányító- és tájékoztató táblák, esőbeálló, pihenőhelyek, kerítések), a villamos vezetékekben, és az utakat elzárta a letört faanyag.

Szerencsére komolyabb személyi sérülés nem történt, azonban jelentős veszélyhelyzetek adódtak a közutak mentén, Pilisszentkereszt és Dobogókő között, de a Budakeszi és Nagykovácsi úton is jelentős segítségre volt szükség az erdészetek és a fakitermelő vállalkozók részéről, hogy a közlekedési és az áramellátási problémákat el lehessen hártani.

A Pilisi Parkerdő Zrt. területén legalább 500 km erdei és turistautat kellett megtisz-

títani. Az erdőgazdaság munkatársai és a fakitermelő vállalkozók az első héten a katasztrófavédelem munkáját segítették a közutak, közintézmények megközelíthetővé tételében. A lakott területek és a kedvelt kirándulóhelyek érintettsége miatt komoly feladatot jelentett a közvélemény folyamatos, naprakész tájékoztatása.

A kárfelemelés során 20 000 hektárnyi területet kellett bejárni, aminek a veszélyhelyzet-elhárítással párosulva jelentős volt az időigénye. A kár mértéke nem becsülhető meg pontosan, annak ellenére sem, hogy a rendőrség helikoptert bocsátott rendelkezésünkre, hiszen a területeken a jég erősen változó intenzitással törte meg a faállományokat és a letört, megdőlt vagy kidőlt törzseket nem lehet felvételezni.

A lombos állományok esetén a tisztítási és a gyérítési korú erdők károsodtak leginkább a jégekárral érintett területeken belül, ahol általában részleges vagy teljes koronatorés, törzstörés és fadőlés fordult elő. A fenyőállományokban gyakoribb volt a fák koronával borított csúcsának teljes letörése. Ott keletkeztek a leg súlyosabb károk, ahol a koronára rakódott súlyt a törzsek és a gyökérzet nem bírta megtartani, amely összefüggésben van a koronaátmérő és a törzsátmérő viszonyával. Ez az

arány kedvezőbb az idősebb állományok esetében. Így pontosan azok a fiatalabb állományok törtek meg erősebben, amelyeknél a törzs vagy gyökérzet nem bírta a jég súlyát.

A felmérések szerint a Pilisszentkereszt, Visegrádi, Pilismaróti és Szentendrei Erdészet területén körülbelül 4000 ha, a Budakeszi és a Budapesti Erdészetnél 3500 ha körüli, a Valkói és a Gödöllői Erdészetnél közel 1500 ha, míg a Bajnai Erdészetnél 200 ha, tehát összesen 9200 ha-t érintett számottevőbb kár. Átlagosan 40-60 bruttó m³/ha faanyag károsodott, amely így 150 000-250 000 bruttó m³-t tesz ki.

Természetesen a feltelmerhető faanyag ettől jóval kevesebb. Az erdőfelújítási feladatokat is nehéz felbecsülni (kb. 150-200 ha), mert nem lehet megítélni, hogy a maradó fák hogyan tudnak regenerálódni, és képesek lesznek-e évek múlva elfogadható záródást kialakítani. Az erőteljesebben megtört erdei- és fekete fenyvesekben természetesen szükség lesz a felújítás megkezdésére. A lombos állományokban azonban minden koronaregenerálódásra képes, stabilan álló fát vissza kell hagyni. Az előbbiekből következik, hogy a jégtörésből fakadóan erdőfelújítási kötelezettség évek múlva is keletkezhet, abban az esetben, ha a regenerálódás mértéke nem lesz elégséges. Azonban úgy látjuk, hogy a vegyes korú erdők jobban fogják viselni a jövőben a hasonló katasztrófa helyzeteket, ezért arra törekszünk, hogy elszívve ne termeljük újra az egykorú fiatal állományokat. Ez a katasztrófa is igazolja, hogy a folyamatos erdőborítást biztosító vegyes korú erdők kialakítása hosszú távon a leg hatékonyabb védelmet szolgálja.

Csépányi Péter

termelési és természetvédelmi főmérnök

Kép: Csépányi Péter

Jégkárok az Ipoly Erdő Zrt. területén

A Börzsönyt az erdőgazdálkodás legújabb kori történetében több alkalommal érték országos szakmai érdeklődést kiváltó mértékű abiotikus erdőkárok. Sokan emlékezhetnek az 1996., 2001. és 2004. évi jégtörések, illetve az 1999-ben, valamint 2010-ben bekövetkezett széldöntések szaksajtóban is publikált hatásaira.

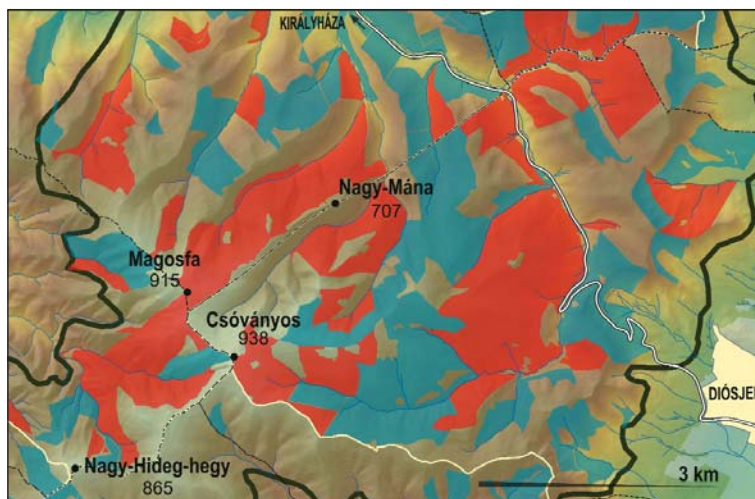
A 2014. december 1-3. közötti ónos eső hullás és ónos szitálás következtében felhalmozódott extrém mértékű jéglerakódás a társaság erdőállományaiban ismét súlyos károkat okozott. A bekövetkezett dőlés- és töréskárok elsősorban a Börzsöny 350–400 méter magasság feletti régióját érintették, emellett károsodtak a Naszály és a Karancs-Medves vidék magasabb fekvésű térségeinek erdei is.

A koronatoréssal érintett erdőterület nagysága megközelíti a 10 000 hektárt, az erősen károsodott faállományok területe 1000 hektárban mérhető. A térségben a talajfelszínt letört ágak tömege borítja. A károsodott zónában jelentős mennyiségben fordulnak elő stabilitásukat veszített, fennakadt fák és koronaszékek. A fiatalosokat is erős koronatorések és dölések jellemzik, az ebből eredő károk meghaladják a korábbi jégtörések okozta mértéket, és ma még nehezen becsülhetők. A keletkező erdőfelújítási kötelezettség előzetesen becsült nagyságrendje 200 hektár feletti.

A dőléskárok kiemelten a Magas- és az Északi-Börzsöny (a Diósjenői és a Kemencei Erdészet) középkorú, bükkös állományaiban következtek be. Szórvány, mozaikos és tömbökben összefüggő dölések egyaránt előfordul-

területű dölések következtében markáns mikroklimatikus változások várhatóak a jövőben. Az eddigi hűvös, párás, kiegyenlített klímájárású völgytalpak, hegyoldalak nagy léptékű felnyílása, a természetes erdőfelújulás folyamatában jelentős befolyásoló tényező lehet.

A vonalas műszaki létesítmények (elektromos vezetékek, kerítések) és turisztikai berendezések több helyen megsérültek. A jégtörések 200 kilométert meghaladó nyomvonalhosszon érintettek erdészeti utakat és turistautakat, tették azokat veszélyessé vagy részben járhatatlanná. A veszélymentesített túrautakat lépésről lépésre szabadjuk fel a korlátozás hatálya alól. Az erdőlátogatás bővülő lehetőségeiről a társaság honlapjának térképes felületén és a terepen is tájékoztatjuk a közvéleményt.

A fakoronákat beborító jégpáncél vastagsága számos helyen megközelítette a tíz centimétert, ennek felhalmozódó terhe alatt törtek és szakadtak, valamint döltek az állományok.

A balesetveszély elhárítása valamint a vagyonbiztonság érdekében beavatkozást igénylő, fakitermeléssel járó munkálatokat az erdőgazdaság a károk észlelését követően azonnal megkezdte.

A bekövetkezett károkról, a veszélyekről és az erdőlátogatás időleges tilalmáról széles körben tájékoztattuk a közvéleményt.

A felmérés és a kárfelszámolás folyamatban van. A kárfelmérés feladataiba a hatékonyabb áttekinthetőség érdekében helikopteres berepülést is igénybe vettünk, valamint egyes helyeken drón-technikát is.

nak. Egyes, tömböt alkotó dölések összefüggő területe több tíz hektár nagyságrendű, ami szintén meghaladja az ilyen típusú károk elmúlt évtizedekben megtapasztalt mértékét.

Különösen súlyos károk érték a Csóványosról északi irányba lefutó meredek gerincek által közrezárt szűk völgyek értékes andezit-szurdokerdőit, mészkerülő bükköseit. Elsősorban a mélyebb és felzottabb talajú, a hideglégtömegeket jobban megtartó völgytalpak illetve a nagy meredekségű völgyoldalok erdőállományai kiterjedt tömbös döléseket szenvedtek, köztük a Pogány-Rózsás Erdőrezervátum is. A nagy

Színkódok a térképen:

*Kékkel: erős koronatorés és szórványos dőlés
Pirossal: Erős koronatorés és nagy kiterjedésű dőlés (Szerk.: Pataki Zsolt)*

Az erdőgazdaság a térségi működését a kárfelszámolás feladatainak rendeli alá. A károkkal kapcsolatban szükséges fakitermelés összes volumene az előzetes becslés szerint megközelítheti a bruttó 100 000 köbmétert. A károk háromnegyede a Kemencei Erdészet területén következett be. Az összes érintett fatérfogat 80%-a bükk. A károsított faanyag termelésének nagyobb munkálatai január hónapban kezdődnek el, ennek várható időigénye a teljes 2015-ös évre ki fog terjedni.

A végrehajtásában törekedni fogunk a természetkímélő módszerek alkalmazására, emellett kiemelten szükség lesz az illetékes hatóságok együttműködésére és az erdőlátogatók megértésére.

Nagy László

kutatási projekt koordinátor

Fotó: **Szekán György**

Jégkárok az EGERERDŐ Zrt. által kezelt erdőkben

Az EGERERDŐ Zrt. 74 ezer hektár állami erdőterület kezelője a Mátrában, a Bükk nyugati felén és a Heves-Borsodi dombvidék nyugati részén. Az általunk kezelt erdők túlnyomó részén őshonos fafajokból álló természetsterű erdőtürsulások vannak. Ebből 36% tölgy, 21% bükk, 20% cser. Itt működik a Bükki Nemzeti Park egy része, a Mátrai Tájvédelmi Körzet és a Tarnamenti Tájvédelmi Körzet, amelyek az összes működési terület 49%-át fedik le. A Natura 2000 területtel együtt 68% a védett erdők aránya.

A 2014. december 1-jei ónos eső jellemzően a 600 méter tengerszint feletti térszintben lévő erdőket károsította, elsősorban a Mátrában, másodsorban a Bükkben. Felméréseink szerint mintegy 30 000 bruttó köbméter érintett. Elsősorban a bükkösöket érte a károsítás.

Az ónos eső nemcsak döntési és törési károkat okozott, hanem – elsősorban a fiatal állományokban – megdőlést, lehajlást is. A jégnyomással érintett fiatalosok esetében csak a vegetáció beindultával lesz lehetőség pontosabb képet kapni a károkról.

Az erdőkárok védett és/vagy NATURA 2000 területeken keletkeztek. Bízunk benne, hogy a holtfához kötődő védett fajok érdeke mellett a nemzetgazdasági érdek is érvényesül a károsodott faanyag összetermelésének engedélyezési folyamatában.

A gazdasági károk több tényezőből tevődnek össze. Ezek:

- az elpusztult és károsodott fák növedékvesztéséből adódó kár,
- az erdőben maradó, gazdaságilag hasznosítható faanyag piaci értéke,

- az erdőben maradó, gazdaságilag hasznosítható faanyag miatt kieső adóbevételek és önfenntartó munkahelyek,
- az erdőben maradó, gazdaságilag hasznosítható faanyag erdőtervi fakitermelési hozamot csökkentő hatása,
- a keletkezett erdőfelújítási kötelezettség miatti többletköltség,
- a károsított faanyag kitermelésének többletköltsége,
- az értékesített faanyag károsítás miatti értékcsökkenése,
- az erdőben maradó faanyag további erdőgazdálkodási munkákra gyakorolt hatásának többletköltsége,
- utak járhatóvá tételének költsége.

A költségek és a közvetett hatások figyelembevételével mintegy 135 millió forint kár keletkezett.

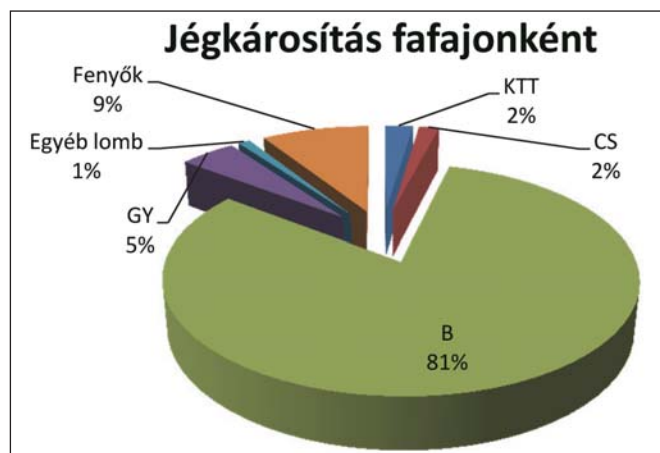
A faállományokban okozott kár mellett az utakra dőlt és hajlott fák miatti forgalomkorlátozás és úttisztítási többletfeladatok azonnali intézkedést igényeltek. A 24-es számú főút Mátraháza és Parádsasvár közötti szakaszán három napra le kellett állítani a forgalmat.

A 2408 számú – ún. galyatetői – útszintén járhatatlanná vált.

Az illetékes közútkezelő és a Katasztrófavédelem dolgozóival együttműködve az EGERERDŐ Zrt. alvállalkozói és dolgozói segítségével sikerült a főút gyors felszabadítása.

A közforgalmú utak mellett mintegy 110 kilométer erdészeti és mintegy 80 kilométer turistautó is járhatatlanná vált. Ezek felszabadítása folyamatban van.

Urbán Pál
erdőgazdálkodási vezérigazgató-helyettes

Ónos eső okozta károk az ÉSZAKERDŐ Zrt. területén

A 2014. december 2. és 3. közötti ónos eső által okozott károk az ÉSZAKERDŐ Zrt. területén a Bükk hegységet érintették. A legjelentősebb károk a Lillafüredi és a Keletbükki Erdészeti Igazgatóság területén következtek be. A Répáshutai és a Délbükki Erdészeti Igazgatóságok területén szórtan, az esetek zömében egy-egy helyen csak néhány fát érintően jelentkeztek károk.

Várhatóan mintegy 3000 ha-on kell a károk felszámolása, a balesetveszély elhárítása miatt valamilyen beavatkozást végezni. A jégkár mintegy 5 km közutat, 15 km burkolt erdészeti utat, 30 km erdészeti földutat és 40 km turistautat érintett.

A káreseményt követően az erdészeti hatóság a Lillafüred–Ómassa, Lillafüred–Bánkút, Garadna–Farkas-nyak, Farkas-nyak–Mályinka utak és a Lillafüredi Erdei Kisvasút nyomvonal mentén található, az életet és testi épséget, illetve a közlekedést, villanyvezetékeket és épületeket közvetlenül veszélyeztető fák kitermelését elrendelte.

A munkák végrehajtására kitűzött határidő: 2014. december 12. volt. A közutak felszabadítását és az azok mentén levő élet- és balesetveszélyes törzsek eltávolítását követően indulhatott el az erdei utak és turistautak felszabadítása.

A kárral érintett területek 90%-a a Bükk Nemzeti Park része, emiatt – az eddigi természetvédelmi hatósági gyakorlatot figyelembe véve – a károsodott

faanyag jelentős részét várhatóan az erdőterületen kell hagyni.

Becsléseink szerint a mintegy 8000 m³ károsodott faanyagból kb. 4000 nettó m³ faanyag kitermelése és felkészítése várható.

A károsodott faanyag értékvesztése kb. 40 millió Ft-ra, a fakitermelési munkák költsége kb. 24 millió Ft-ra tehető.

A jégkár miatt várhatóan kb. 15 ha erdőfelújítási kötelezettség fog keletkezni, melynek helyreállítási költsége a befejeztként történő átadásig elérheti a 15 millió Ft-ot.

Társaságunk szakszemélyzete jelenleg is a károk felmérésén dolgozik. Az erdészeti hatósághoz benyújtásra kerülő kárbejelentések alapján a fakitermelések elvégzéséhez szükséges hatósági intézkedések megtételét követően folytatódhat a kárfelszámolás.

A károk felszámolásának fontosabb tervezett mérföldkövei:

- erdei utak, turistautak felszabadítása: 2015. március végéig folyamatosan;
- a károsított faanyag feldolgozása: 2015. közepe (amennyiben vegetációs időben is végezhető a kárfelszámolás);
- az erdőfelújítás megkezdése: 2015. ősz;
- az erdőfelújítás befejezése: 2025. ősz.

Bányai Péter

erdőművelési vezető

Fotók: **Tajnai Róbert,**

Váradai Gábor

Közös összefogás a természetes erdőkért az Ipoly két oldalán

HUSK projektzáró rendezvény Gyúgyön

2014. október 28-án az Ipoly Erdő Zrt. és a szlovák állami erdészeti társaság, a LESY SR. közös HUSK projektjének hivatalos záró rendezvényére került sor a határtól mintegy 15 km-re fekvő felvidéki Gyúgyön.

A LESY SR. állami vállalat Lévai Erdészeti Üzemének és az Ipoly Erdő Zrt. munkatársainak együttműködése során létrejött projekt a Magyarország–Szlovákia Határmenti Együttműködési Program 2007–2013 keretén belül valósult meg. A projekt megvalósítási időszaka 2012. december elsejétől 2014. november végéig tartott.

A Börzsöny, a Cserhát, a Selmeci hegység és a Korponai fennsík erdőterületei számos védett, fokozottan védett vagy épp Vörös Könyves, magas természetvédelmi értékű faj számára jelentenek élőhelyet. Eredményes védelmük, hosszú távú fennmaradásuk az élőhelyek természetvédelmi rehabilitációjával és a megőrzésükért kifejtett tudatos szakmai munkával valósítható meg.

Mindkét erdőgazdaság elsődleges célja, hogy tartamosan biztosítsa az erdei ökoszisztéma fennmaradását a határmenti térségben, az ökológiai stabilitás megőrzésével. Ez elsősorban a talaj fizikai, kémiai adottságainak, az erdei ökoszisztéma szerkezetének és dinamikájának a megővését jelenti, az erdő tartamosságának fennmaradását szolgálja.

Azokban a térségekben, ahol az ökológiai stabilitás a természeti katasztrófák és egyéb külső környezeti hatások következtében meggyengült, ott mielőbb természetközeli állapotba kell visszaállítani az érintett erdőállományokat.

A projekt ezekben a célkitűzésekben is jól illeszkedik mind az Ipoly Erdő Zrt., mind a LESY SR. szakmai stratégiájához. Mindkét erdőgazdálkodónál magas a természetes erdőfelújítások aránya. Nagy hangsúlyt helyeznek a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmodokra. A partnerek által alkalmazott természetközeli technológiák hatékonyan szolgálják az EU Natura 2000 területeken érvényesíteni kívánt irányelveit.

A partnerek a projekt közös végrehajtásában a határ mindkét oldalán megoldandó környezeti problémára, azaz a leromlott állapotú és szerkezetű erdők átalakítására, az invazív növények visszaszorítására koncentráltak.

A projekt célja a Börzsöny, a Cserhát, a Selmeci hegység és a Korponai fennsík egyes természetes élőhelyeinek helyreállítása és fenntartása volt, illetve a természetvédelmi és NATURA 2000 területeken folytatott, természetközeli erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó technológiafejlesztés. A partnerek a projekt keretében stabilizálni kívánták a veszélyeztetett homogén fajú, egykorú erdőket és részben átalakítani őshonos, több fafajból álló, heterogén erdőállományokra. A projekt szakmai tartalma olyan erdőművelési munkák és erdővédelmi intézkedések megvalósítása volt, amely eredményeképpen az erdő tartamosan tölti be a társadalom által igényelt gazdasági, védelmi és rekreációs szerepét.

A projekt Magyarországon a Közép-Magyarország és az Észak-Magyarország Régióban, azon belül Pest és Nógrád megyében, Szlovákiában a Besztercebányai és a Nyitra megyei régióban valósult meg.

A projekt keretében elvégzett munkák Magyarországon:

- Természeti értékek megőrzése, helyreállítása **erdőszerkezet átalakítással**. A talaj-előkészítési és ápolási tevékenységek összesen mintegy 182 hektáron. Elültetésre került mintegy 277 ezer csemete. 4,5 km erdősítést védő kerítés épült.
- Az őshonos állományokba ékelődött és onnan folyamatosan továbbterjedő **invazív fajok** (akác, bálványfa, japán keserűfű) **visszaszorítása** mechanikus és vegyszeres módon, összesen mintegy 620 hektáron.
- **Élőhely-védelmi beruházás**: A fejlesztési cél mobil, szerelhető **közelítő csúszdák beszerzése** (500 fm), amelyek a meredek, feltáratlan területeken lévő erdőrészekben természetvédelmi szempontból is fontos kíméletes közelítést, így a szükséges fahasználatok természetkímélő elvégzését teszik lehetővé.

A projekt keretében elvégzett munkák Szlovákiában:

Az érintett állomány területe Szlovákiában 1300 hektár kiterjedésű. 52 800 facsemete került kiültetésre. Az erdő természetes felújításához kedvezőbb feltételeket teremtettek 503 ha területen. 28,9 km-en épült erdőfelújítást védő kerítést. A vadkárokkal szemben 255 ha erdősítést óvtak meg.

A záró rendezvényen a mintegy 60 fő a szakmai előadásokat követően terepi bemutatón vett részt a LESY SR. Ladzany Erdészeti területén.

A „Közösen a természetes erdőkért a Börzsöny, a Cserhát és a Selmeci hegységben, és a Korponai síkságon” HUSK/1101/2.2.1/0354 sz. projekt az EU forrásaiból jött létre a „Határmenti együttműködés Magyarország – Szlovák Köztársaság 2007/2013” program keretében. A projekt összköltségvetése 792 954 euró, amiből 657 559,53 euró az Európai Regionális Fejlesztési Alap forrásaiból származik. Bővebb információk a projekt <http://huskforests.ipolyerdo.hu> web-oldalon találhatóak.

Összegzőként megállapítható, hogy az Ipoly Erdő Zrt. és a LESY SR a pályázatban foglaltakat sikeresen végrehajtotta és ezzel hozzájárult a Börzsöny, a Cserhát, a Selmeci hegység, és a Korponai fennsík erdei természetes állapotának javításához.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

LESY SR, Ipoly Erdő Zrt.

Magyarország-Szlovákia
Határon Átnyúló Együttműködési
Program 2007-2013

Partnerséget építünk

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

„Jelen tájékoztató tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.” • www.hungary-slovakia-cbc.eu

ROME

Erdészeti nehéztárcsák és vontatott gréderek a tengerentúlról A minőség és az innováció öröksége

A ROME tárcsák és mélylazítók ismert gépmárkának számítanak hazánkban, ugyanis közel 30 évvel ezelőtt engedélyezni kellett az importjukat, mert csak ezekkel a gépekkel lehetett a nehezen művelhető rizsföldeket megfelelőképpen elmunkálni az Alföldön.

Megbízhatóságukat és munkabírásukat bizonyítja, hogy sok gazdaság a mai napig ezeket a 30 éves gépeket használja a kötött földjeinek elművelésére. A márka sajnos sokáig hiányzott a hazai termékpalettából, a ROME magyar képviselőjének megjelenésével azonban most lehetőség van a megújulásra.

A ROME mezőgazdasági, erdészeti és építőipari gépeket gyárt az USA-ban. A márkanév arról a georgiai városról kapta a nevét, ahol a gyártás elkezdődött, ezelőtt több mint 80 évvel. Ezeket a gépeket először a Caterpillar dőzerei húzták, amikor a braziliai őserdőben utat kellett építeni és nem volt más olyan munkaeszköz, ami kibírta volna az igénybevételt. A robotsztus, erős vázszerkezet, egy igen jó minőségű acéllal párosulva biztosítja a kiemelkedően hosszú élettartamot.

2011 novemberétől a Romeplow Hungary Bt. a hivatalos márkakereskedője hazánkban a ROME márkának. A mezőgazdaságban dolgozó partnereink elsősorban a nagy munkaszélességű (7-11 m) nehéztárcsáinkat, illetve mélylazítóinkat keresik, de idén nagy érdeklődés mutatkozott a vontatott grédereink iránt is, amelyeknek már az erdészeti felhasználási lehetősége is számottevő. Ezekkel az erős gépekkel ugyanis az erdészek igen egyszerűen megtudják oldani a területeik közötti földutak gondozását.

ROME márkanév alatt más erdészeti célú gépek is készülnek. Hazánkban már régóta használják a tuskózás nélküli erdőfelújítási munkákban a ROME nehéztárcsák erdészeti kiviteleit. Nemritkán a 2-4 méter munkaszélességű mezőgazdaság nehéztárcsákkal is találkozhatunk ezen a területen. Az erdészeti nehéztárcsák eredményessége a robotsztus kivitelnek, az egy tárcsalapra eső nagy súlynak (típustól függően ez akár a 367 kg-ot is elérheti), az extrém igénybevételre tervezett csapágy kialakításnak és a 61-110 cm között választható tárcsalap-átmérőnek köszönhető.

Ezek és a függesztett kivitelben készülő, így könnyen szállítható tűzsáv készítő tárcsa is igen hatékonyan műveli meg a köves, aljnövényzettel sűrűn benőtt és gyökerekkel teli erdőtalajokat, de elvadult, sarjakkal, fiatal fákkal borított területek kitisztására is kiválóan alkalmasak.

TCW típusú nehéztárcsa

PG-12-es vontatott gréder

FLS tűzsáv tárcsa

Magyarországon erdészeti célra használt TACW-10 típusú nehéztárcsa

Erdőfelújítási munkáknál, az eddigi tapasztalatok alapján a kituskózás utáni tárcsázás – a ROME tárcsákkal, típustól függően elérhető 25-33 cm-es munkamélységgel és a jobb szármagmaradvány kezeléssel – gyorsabb és gazdaságosabb talaj-előkészítést tesz lehetővé az új telepítés előtt, mint a szántás. Szintén magyarországi gyakorlati tapasztalat, hogy az új növedék fejlődése a tárcsázást követően gyorsabb a szántással előkészített területekéhez képest.

Amennyiben felkeltettük érdeklődését, a gépekről, illetve a cégünkről honlapunkon, a www.rometarcsa.hu címen részletes tájékoztatást talál. Leendő új partnereinket pedig jelentős akciókkal várjuk!

Romeplow Hungary Bt. (X)

„A mi csemetéink az ön erdői!”

Az Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Termék Tanács húsz éves jubileuma

2014. október 30-án Sopronban jubileumi konferenciával ünnepelte fennállásának két évtizedes évfordulóját az Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Termék Tanács.

A rendezvényen köszöntőt mondott *prof. dr. Faragó Sándor* az NYME rektora és *Firtl Máttyás* Sopron város országgyűlési képviselője. Ünnepi beszédet tartott *Kis Miklós Zsolt* a Miniszterelnökség agrár-vidékfejlesztésért felelős államtitkára, *Mózes Csaba* az FM Állami Földekért Felelős Államtitkárságának osztályvezetője, *Zambó Péter* az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, *Győrffy Balázs* a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara elnöke, és *Kárpáti Béla* a Termék Tanács elnöke.

A konferencián az államtitkár mellett szakmai előadást tartott *Dr. Borovics Attila* a NAIK Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója, *Szedlák Tamás* az Európai Bizottság Mezőgazdasági Igazgatóság erdészeti szakértője, *Melles Előd* a Székelyföldi Magánerdő-tulajdonosok és Erdőgazdálkodók Szövetségének elnöke.

Kiss Miklós Zsolt, a Miniszterelnökség agrár- és vidékfejlesztésért felelős államtitkára többek között elmondta, hogy a kormány stratégiájában kiemelt szerepet kap a vidék fejlesztése, ezen belül az erdők környezetvédelmi és gazdasági szerepének növelése. Az előző hét évben mintegy 97 milliárd forintot használtak fel összesen 180 ezer hektáron. Jelezte, hogy 2030-ra megduplázódhat az Európai Unióban a faanyag iránti igény, amelyre már most fel kell készülni. A jelenlegi 21-ről 27 százalékra kell növelni a hazai erdőterület nagyságát. A magán és állami tulajdonú erdőgazdaságok fejlesztésével a vidéki élet is javulni fog, munkahelyek jönnek létre. A mennyiségi fejlesztések mellett, párhuzamosan, a minőségi hozzáadott szolgáltatásokat is magasabb szintre kell emelni.

A konferencián együttműködési megállapodást kötött a Termék Tanács a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával. A Kamara elnöke elmondta, hogy ennek értelmében a szervezet a Termék Tanáccsal előre egyeztetett álláspontot képvisel, a Termék Tanács pedig kikéri a Kamara véleményét a döntései meghozatala előtt. Ezzel erősödik mindkét fél szerepe a gazdaságban, illetve hatékonyabban léphetnek fel a jövőben az esetleges joghasználati, vagy jogalkotási kérdésekben.

Kárpáti Béla és Győrffy Balázs aláírja az EESZT-NAK megállapodást

Az ünnepi konferencia befejezéseként jelképes faültetésre is sor került az Erzsébet-kertben, ahol *Kárpáti Béla* elnök beszédében a következőkre hívta fel a hallgatóság figyelmét.

„Nagyon örülök, hogy többen észrevették azt a három fontos jelképet, amit a mai napba rejtettünk. Az első jelkép az ünnepi ülésünk helyszíne: Sopron. Nem véletlenül ünnepelünk Sopronban és van jelen rendezvényünkön a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora. Az erdészszakma a Selmecbányáról való kitelepítést úgy élte meg, mint a tölgycsemete a csemetekerti alávágást és újraiszolást. A csemetekerti képet tovább folytatva, újraiszolva ugyan, de mélyen gyökeret eresztve nőtt fává szakmánk itt Sopronban. Itt van a szakma tudásának origója, amelyhez az erdészeknek mindig kötnödniük kell.

A második jelkép a mellettünk lévő bölcső is, amelybe tölgycsemetéket fektettünk. Azt hiszem, joggal állíthatjuk, hogy a csemetekertek az erdők és a fás szárú energetikai ültetések bölcsői. Az erdészeti csemetekertek azok a bölcsők, amelyek meghatározzák a jövő erdőinek, illetve energetikai ültetéseinek genetikáját, a fák igazi eredetének helyét. Ha a csemetetermelők olyan csemetét nevelnek, amelynek magja Európa távoli feléből származik, lassan ki fog cserélődni a hazai erdők genetikája. Annak érdekében, hogy a hazai erdők Kárpát-medencei genetikára támaszkodjanak a jövőben is, kiemelten fontos a csemetekertek és az azokat fenntartó vállalkozások, erdőgazdaságok védelme és támogatása.

A harmadik jelkép a faültetés. Azt hiszem, az a tény, hogy a mai nap egy közterületre a szakma, a tudomány, a politika és a szakpolitika közösen ültet egy tölgyfát, önmagában üzenet értékű. Gyermekkoromban, amikor Brennbérgbányán szelídgesztenyefát ültettem édesapámmal, akkor tanultam meg, hogy fát csak békességben és egyetértésben lehet ültetni egy szép jövő reményében.”

Beszédének végén, a Termék Tanács feladatainak, működésének, céljainak és küldetésének rövid összefoglalása után, megköszönte a szakmai elődök – *Szőnyi János* alapító elnök és *Rapatyi István* korábbi elnök áldozatos munkáját, és a szakmaszerető, elhivatott kollégák, küldöttek és választmányi tagok több évtizedes kitartását, melyből a Termék Tanács eddigi közös sikerei megszülethettek.

Kép és szöveg: **Nagy László**

A konferencia felszólalói, balról: Mózes Csaba, Zambó Péter, Győrffy Balázs, dr. Faragó Sándor, Kis Miklós Zsolt, Horváth Jenő, Kárpáti Béla

Erdészeti díjátadás az ágazati évvárón

December 11-én az FM Állami Földekért Felelős Államtitkársága, az FM Élelmiszerlánc-felügyeletért Felelős Államtitkársága és a NÉBIH közös szervezésében erdészeti ágazati évvértékelő rendezvényt tartottak a Földművelésügyi Minisztériumban. A rendezvényen erdészeti szakmai díjak átadására is sor került.

A NÉBIH 2014-ben a „Szakszerű erdőgazdálkodásért” díjat Virágh Pál erdészeti szakirányítónak, az Országos Erdészeti Egyesülettel közösen alapított „Kétmilliomodik bektár magyar erdő” emlékérmét pedig Tremmer Tamás újságírónak ítélte oda. A díjakat dr. Bitay Márton Örs állami földekért felelős államtitkár, dr. Oravecz Márton, a NÉBIH elnöke, Zambó Péter, az Országos Er-

A természet, az erdő szeretetét és tiszteletét apai örökségként hozta magával. A bugaci Nagyerdőben töltött gyermekévek után középiskolai tanulmányait a Szegedi Kiss Ferenc Erdészeti és Mezőgazdasági Szakközépiskolában folytatta. 1973 óta dolgozik gyakorló erdészként. Széles körű integrációs tevékenységet végzett és végez a föld- és magánerdő-tulajdonosok szolgálatában, úgy az erdőtelepítések kivitelezésében – több mint 600 hektáron –, mint a faanyag felvásárlásában. Virágh Pál 300 erdőgazdálkodó 3200 ha erdőterületén látja el az erdészeti tevékenységét, bejegyzett jogosult erdészeti szakszemélyzetként. Széles látókörű, innovatív, fogékony az új megoldásokra, a gyakran változó erdészeti vonatkozású szabályozókban, törvényekben naprakész. Az

A „Kétmilliomodik bektár magyar erdő” emlékérmét az Országos Erdészeti Egyesület és a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága a sajtó azon képviselői teljesítményének elismerésére alapította, akik a magyar erdőkkel, a magyar erdőgazdálkodással kapcsolatos információknak kellő teret adnak, és azokat kellő tárgyilagossággal közvetítik. Az emlékérmét az írott és elektronikus sajtó azon munkatársai, újságírók kaphatják, akik munkájuk során huzamosan és aktívan részt vettek a magyar erdőkkel, a magyar erdőgazdálkodással kapcsolatos kommunikációban, legyen az a médiában megjelenő híradás, szakmai tartalmú műsor szerkesztése, tényfeltáró újságírás, vagy erdész szakemberek kommunikációs oktatása. A 2014. évi díjat Tremmer Tamás kapta.

1990-ben lépett a főállású újságírói pályára. Jelenleg a Veszprém megyei Napló munkatársa. A napló szerkesztőségében a horgászat, halászat, vadászat, természetvédelem témakörökre specializálódott. Kezdetektől egyaránt kiváló kapcsolatot ápol a Veszprém megyei erdészetekkel, vadásztársaságokkal és a nemzeti park munkatársaival is. Hivatásánál fogva részesévé lett a vadászok, természetvédők és erdészek mindennapjainak. Jelen van hajtóvadászatokon éppen úgy, mint a szélteréseket követő területbejáráson, favágó-

Balról: Tremmer Tamás, Oravecz Márton, Bitay Márton, Zambó Péter, Virágh Pál, Szabó Tibor

dészeti Egyesület elnöke és Szabó Tibor József, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságának igazgatója adta át.

A „Szakszerű erdőgazdálkodásért” szakmai díjat a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal az erdészeti igazgatás szakmai munkáját segítő, támogató, illetve a magyar erdők fenntartása érdekében végzett eredményes tevékenység elismeréseként alapította. A díj a szakmai életpálya értékmutatója, az erdészeti munkák szakmai irányítását végző azon erdészeti szakszemélyzet tagjai számára adományozható, akik közvetlenül vagy közvetve az erdők változatosságának megőrzése, az erdők fenntartása és felújítása, védelmi és közjóléti szolgáltatások biztosítása, és az erdőterület bővítése érdekében fejtették ki tevékenységüket, és hozzájárultak az erdészeti igazgatási munka színvonalának emeléséhez is. A 2014. évi díjat Virágh Pál kapta.

informatika, az erdészeti információs rendszerek országos szinten is elismert szakembere. A volt Harkakötönyi Erdészet erdőtüzelző rendszerének megszervezése, valamint a Bugaci Erdészet szakmai, erdészeti bizonylatolásának elektronikus formában történő megoldása a munkájának gyümölcse. Életútja során a homoki erdőgazdálkodás minden szegmensét megismerve, annak teljes vertikumát művelve, a térség egyik legelismertebb szakemberévé vált. Hatékonyan segíti a térségben működő erdészeti szakszemélyzet munkáját, különösen a jogszabályi, szakmai, műszaki, technikai feltételek összehangolásában. A természet, az erdő iránti elkötelezettség meghatározó szerepet tölt be életében. Munkájával, szakmai eltökéltségével kivívta környezetét, kollektív elismerését, megbecsülését. Kerületvezetői, szakirányítói munkája mellett a közösségért is dolgozik.

versenyen vagy éppen a nemzeti park látogatóközpontjainak megnyitóján. A legapróbb eseményekről is örömmel tudósít, tudván, hogy ezzel értéket közvetít. Soraiból kiolvasható a természet, az erdő iránti elkötelezettség. Évente százas nagyságrendben jelennek meg írásai. Olvasói ezáltal bepillantást nyerhetnek az erdészek, vadászok, természetvédők zártnak tűnő életébe. Mindig a pontosságra, a szakmailag helyes fogalmazásra törekszik e speciális szaknyelvet alkalmazó területen is. A megyében dolgozó kollégák befogadták, örömmel veszik érdeklődését és tárgyilagos tudósításait, melyek az erdészeti, vadászati és természetvédelmi tevékenységek értelmét, értékét és szükségességét világítják meg és teszik közérthetővé.

Gratulálunk a kitiüntetetteknek!

Forrás: NÉBIH Erdészeti Igazgatóság
Kép: Nagy László

Erdészek az útkörnyezet javításáért

Eljárások, módszerek, eszközök

Dr. Szilágyi Attila¹, Ambrus Attila²,
Magyar Lajos³, Mikulási Béla⁴

Az elmúlt időszakban erdészeti szakemberek jelentős részt vállaltak Bács-Kiskun megye közút menti területeinek fejlesztésében, gondozásában. Számtalan technológiát dolgoztak ki — bevonva a munkába a helyi közutas műszaki kollégákat is — és országos bemutatókon ismertették az elért eredményeket. Az alábbiakban a kidolgozott eljárásokat kívánjuk áttekintően ismertetni.

Tuskókorhasztás biológiai úton

Az út menti területeken visszahagyott tuskók eltávolítása mechanikai úton történhet költséges tuskókiemeléssel, tuskóforgácsolással, a gyakorlatból ismert gépekkel, adapterekkel (K-1 tuskókiemelő gép, TG-01 mechanikus tuskókiemelő gép, VERMEER és ASHLAND Stump Master tuskómarók stb.)

A környezetkímélő és olcsó biológiai tuskókorhasztás technológiájának kifejlesztésére négy gombafaj kísérletbe vonására került sor:

- Késői laskagomba (*Pleurotus ostreatus*)
- Déli tőkegomba (*Agrocybe aegerita*)
- Téli fülőke (*Flammulina velutipes*)
- Japán fagomba (*Lentinula edodes*).

A hazai viszonyok között tuskókorhasztásra a késői laskagomba bizonyult a legjobbnak. Ez a gomba a nyár, fűz, éger, dió és egyéb vadgyümölcs tuskóit 3-4 év alatt korhasztja el. Az oltási technológia két időszakra (április-május, ill. június-július) lett kidolgozva. A tuskók kezelésekor az oltóanyagot a vágáslapra rámorzsoljuk és azt a felületen, műanyag fólia vagy zöld növényi takarással rögzítjük. A laskagomba micéliuma a puhafát 3-6 hónap, a keményfát 6-12 hónap alatt szövi át. A tuskóoltást követő években a termőtestek ősszel és tavasszal jelennek meg a tuskókon. A kifejlesztett technológiával tuskókorhasztást végeztünk az 54-es, 51-es, 451-es, 441-es számú főutak, az 5214 j. út menti területeken, valamint az 5214 jelű út mellett lévő erdősávban.

Az oltásra előkészített vágáslapra – 1 cm vastagon – rászórjuk az oltóanyagot

Adapter alkalmazása a talajban lévő gyökerek szagztatására

Az ERTI 10 éves kutatási programjában, 1970-ben megfogalmazódott feladatoknak megfelelően, dr. *Danszky István* témacsoport-vezető kezdeményezte és 1975 közepéig irányította egy új erdőfelújítási technológia kidolgozását. E kutatási téma keretében került kifejlesztésre az E-TM-2 és az E-TM-3 talajlazító mélyművelő gép. E két gép kialakítása adta azt az ötletet, hogy olyan adaptert fejlesszünk ki, amely alkalmas a közút menti területeken akác- és szürkenyár fasorok, facsoportok letermelése után – a talajfelszínhez közeli gyökerek megszagztatásával – a gyökérsarjak felhozatalára.

Az 5214-es út melletti erdőterület gyökérszagztatás után

Út menti pihenőhelyek fejlesztése

A fő cél a folyamatos vízellátás biztosítása speciális fűrt kúttal, pihenőhelyek ellátása berendezési tárgyakkal. Az 5-ös, 51-es, 53-as főutak mellett – a meglévő parkolók területén – pihenőhelyeket építettünk, azokat berendezési tárgyakkal (pad, asztal, „személtgyűjtő kosár”, fűrt kút) szereltük fel és környezetüket fásítottuk.

Közút menti fák állapotvizsgálata

A közutak mentén élő fák egy része idős, koros fának számít. Ezek a fák erdei környezetben még sokáig élhetnének, de a közút mentén a közlekedésre veszélyt jelenthetnek, ezért nem szabad kockáztatni fenntartásukat. Ezekkel a fákkal kapcsolatban az alábbi feladatokat kell megoldani:

- a fák egészségügyi állapotának felmérése,
- a veszélyessé vált fák eltávolításának ütemezése,
- a kitermelt fák pótlása, a pótlás tervezése, ütemezése.

A fenti munkák elvégzésére dr. *Dívós Ferenc* egyetemi tanár irányításával kifejlesztésre került a FAKOPP műszer és a közút menti fák állapotvizsgálatának módszere.

A parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*) mentesítésének technológiája

A közút menti területeken nagy problémát jelen a tömegesen megjelenő parlagfű. Köztudott, hogy sokan szenvednek a vigrágzás ideje alatt (júliustól-októberig) ettől a gyomnövényről,

¹ okl. erdőmérnök, növ. véd szakmérnök

² okl. pénzügyszakos közgazdász

³ okl. erdőmérnök, igazságügyi szakértő

⁴ okl. erdőmérnök, erdészeti szakirányító

melynek pollenje a leggyakoribb és legveszedelmesebb allergén. Irtások közegészségügyi szempontból is szükséges, évről évre emelkedő nagyságrendű feladat. Az általunk kifejlesztett technológia alkalmazásával a közutak mentén a gépi kaszálás gyakoriságát csökkenthetjük, valamint a kémiai kezeléssel a parlagfű-mentesítést is elvégezhetjük. A kísérletbe vont legelő gyomirtó szerek a Dikamin 720 WSC, Mustang SE, DMA-6 voltak.

Hó elleni védelmet szolgáló erdősávok

Magyar Lajos erdőmérnök – út menti hóvédő sávokkal kapcsolatban – számtalan tanulmányt készített. Kidolgozta a hómegkötő erdő- és cserjesávok tervezési módszereit, vizsgálta a hófogó sávok hatékonyságát és útmutatót készített az erdősávok telepítésére, fenntartására.

Országos bemutatók Bács-Kiskun megyében

Ambrus Attila a Kecskeméti Közüti Igazgatóság igazgatójaként fontosnak tartotta, hogy a megyében kidolgozott technológiák, elért eredmények ismertté váljanak. Szorgalmazta, hogy a Kecskeméti Közüti igazgatóság – országos bemutatókon keresztül – tegye közzé az elért eredményeket. Így került sor a közüti igazgatóságok környezetvédelmi mérnökeinek tartott ismertető előadások és helyszíni bemutatók megtartására. Bács-Kiskun megyében az erdészek aktív részvételével elért eredményeket azért kívántuk ismertetni, hogy a jövőben eredményesen támogatni tudjuk a közfoglalkoztatást és az említett technológiák alkalmazásával szélesítsük annak területét.

A közhasznú munkaprogramba bevont honfitársaink részére értékteremtő munkával biztosíthatunk tartós megélhetést. A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális for-

mája. Támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott személy sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra.

Egy javaslat a közfoglalkoztatás területének ki- szélesítésére

Homoktövis (Hippophae rhamnoides) telepítésére, gondozására, termésének begyűjtésére

Korunk értékes gyógynövénye. Kétlaki bokor, vagy kis fa. Talaj iránt nem igényes, de szereti a homokot. Hazánkban is honos. A Duna mentén a Szigetközben, a Balaton-parton, a Dráva-síkon is előfordult, ma már csak Kaposvártól délre található.

A homoktövis a homok aranya! Termése igen gazdag szénhidrátokban, fehérjében, szerves savakban, aminosavakban és vitaminokban. Kiemelkedő a C-vitamin-tartalma! Ezen felül igen gazdag A-, B1-, B2-, B6-, B8-vitaminokban, valamint E-vitaminban. Magas antioxidáns tartalma miatt a mai társadalom elengedhetetlen egészségmegőrző élelmiszerévé vált. Termése élelmiszeripari, gyógyászati, kozmetikai termékek alapanyagául szolgál. A növény fontos szerepet játszhat a hóvédő cserjesorok telepítésénél, és vadkerítések építésénél.

Összefogással nagyon sokat tehetünk a közút menti területek – tágabb értelemben vett lakókörnyezetünk – szebbé tételéért és azért, hogy a jövőben a közmunkaprogram valóban segítséget nyújtson munkanélkülivé vált honfitársainknak.

Az erdészek és a közutas kollégák közötti sikeres együttműködés Ambrus Attilának, a Kecskeméti Közüti Igazgatóság egykori igazgatójának köszönhető, aki a közüti környezetvédelem elkötelezett híveként biztosította a munkákhoz a feltételeket.

Fotó: **Dr. Szilágyiné Szűcs Anna**

**Tagdíj
befizetési
felhívás!**

Tisztelt Tagtársak!

Az Országos Erdészeti Egyesület küldöttgyűlése változatlanul hagyja, a következőkben állapította meg a 2015. évi tagdíjakat:

Tagdíj kategória	Éves tagdíj, 2015.
Kedvezményes (diák, GYES-GYED, munkanélküli, külföldi)	1200.- Ft
Nyugdíjas	3600.- Ft
Aktív dolgozó	9600.- Ft

**A tagdíj
befizetésének
határideje:
2015. január 31.
szombat**

A tagdíj igény esetén két részletben fizethető. Az első részlet fizetésének határideje: 2015. január 31. (egész éves vagy 6 havi tagdíj). A második részlet fizetésének határideje: 2015. június 15. (hat havi tagdíj). A fizetés történhet:

1. Egyénileg az Erdészeti Lapok 2014. decemberi számához mellékelte vagy a helyi csoport titkároknál beszerezhető postai csekken. FIGYELEM! A lekérdezési kód változása miatt az esetleg még meglévő, több évvel ezelőtti csekkek nem használhatók, csak a 2012-ben vagy ezután kiosztott csekkeken történhet a befizetés!
2. Egyénileg banki átutalással az Országos Erdészeti Egyesület K&H Banknál vezetett **10200830-32310126-00000000** számú bankszámlájára. Banki átutalás esetén a közlemény rovatban a **befizető nevét, tagsági kártya számát és lakcímét** kérjük megadni, ezek hiányában a befizető azonosítása problémás lehet.
3. Csoportosan a helyi csoportokon keresztül. A helyi csoportok a befizető tagok nevét, tagsági kártyaszámát és címét tartalmazó lista mellékelésével csekken vagy átutalással küldik be az összegyűjtött tagdíjakat.

A tagsági kártyák érvényesítése a 2015 márciusában kiosztandó matricával történik, a 2014-es kártyák 2015. február 28-ig érvényesek.

Tisztelettel kérem a tagdíjfizetéssel kapcsolatos határidő betartását!

Minden Tagtársunknak áldott Karácsonyt és boldog Új Évet kívánok!

Budapest, 2014. december 1.

Lomniczi Gergely, főtítkárs

Megemlékezés Pankotai Gáborról

Visszapillantás a szoboravatásra

Születésének 100. évfordulója tiszteletére 2014. szeptember 9-én avatták fel a soproni egyetem Botanikus Kertjében Pankotai Gábor professzor mellszobrát. Ahogy az Erdészeti Lapok 2014. évi májusi lapszámában közreadott felhívás is tanúsítja, a műalkotás létrejötté igazi erdész összefogással, közös adakozásból valósult meg. Az önzetlen segítséget minden adakozónak ezúton is köszönik a kezdeményezők, az OEE Erdőfeltárási Szakosztálya és az Erdőmérnöki Kar Geomatikai, Erdőfeltárási és a Vízgazdálkodási Intézete. Ezt a köszönetet is kifejezve adjuk közre az avató ünnepségen elhangzott beszédek kivonatát.

Elsőként a kar dékánjának, *Prof. dr. Lakatos Ferencnek* bevezető szavait idézzük fel.

„Az 1957 és 1976 között végzett erdőmérnökök találkozóin, illetve az erdőfeltárással és erdészeti útpépítéssel foglalkozó erdőmérnökök összefüvetelein gyakran hangzanak el megemlékezések, történetek, amelyek főszereplője Pankotai Gábor professzor. Ezekben az adomákban hol félelmetes oktató, hol segítőkész jó barát, akinek van egy sajátos, gyakran nyers modora. Az ilyen találkozásokkor gyakran merült fel a kérdés, hogy van-e és ha nincs, miért nincs szobra a botanikus kertben. Most, születésének 100. évfordulója alkalmából megerősödött azoknak a tábora, aki javasolták, hogy legyen szobra a többi, vele egy időben az egyetemen dolgozó professzorhoz hasonlóan. Voltak érvek mellette és ellene, de végül az egyetem vezetése hozzájárult a szobor felállításhoz.

De ki is volt tulajdonképpen Pankotai Gábor, aki harcétaként a Felvidék visszacsatolásáért harcolt; a 2. világháború alatt példamutatóan üzemeltette a Taracközi Erdei Vasutat; aki az utolsó szerelvényekkel a Kárpátalján szolgáló családokat elmenekítette a front elől; aki 1945-ben a Gerecsében átállt a néphadsereg oldalára; akit szakutódása miatt az új rendszer azonnal átvett; aki több magas, felelős beosztást kap; aki elkészíti Albánia egy jelentős erdőterületének feltárási alaptérképét, majd 1956 után az újrainduló Erdőmérnöki Karon folytatja munkáját különféle felelős beosztásban, párttitkárként, dékánként, rektorként?

Látható, hogy Pankotai Gábor életében a 20. század magyar történelme köszön vissza, ezért életművének megítélésekor mindig figyelembe kell venni azokat a történelmi körülményeket, amelyekhez neki alkalmazkodni kellett.

A dékán szavai után *dr. Kosztka Miklós* professzor emeritus tartotta meg ünnepi megemlékezését.

„Valóban, így igaz. *Iby Gábor*, aki nevét 1951-ben változtatta Pankotai Gáborra, az 1. világháború elején, 1914. augusztus 11-én született az Arad megyei Szöllősen, amelyet a trianoni békeszerződés Romániához csatolt. Hat testvérével együtt azonnal megérezhette a hontalanságot, a menekült állapotot és a szegénységet. A Ciszterci Rend Székesfehérvári Szent István Gimnáziumában érettségizik. Továbbtanulása anyagi feltételeinek megteremtéséhez két évig alkalmi munkákat vállal, ebből negyedét Ausztriában tölt el, megalapozva német nyelvtudását és kialakítva jóval később kamatoztatható külföldi kapcsolatait.

A munkával töltött két év után 1934-ben beiratkozott a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Erdőmérnöki Karára. A főiskolán bekerül a bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola sajátos társadalmába, amelynek erkölcsi, szellemi alapja a selmeczi szellem. Ezt a Selmechányáról Sopronba átköltöztetett főiskola tanári kara és hallgatói átmentették, tovább ápolták, kiegészítve azzal, hogy mélységesen elítélték a trianoni nemzetvesztés tényét. Mivel önmaga ennek szenvedő alanya volt, természetesnek vehető, hogy minden revíziós törekvést támogatott. Az ilyen szellemben nevelkedett bányamérnökök és erdőmérnökök a selmeczi szellemet a történelem viharos korszakaiban is megőrizték és igyekeztek a pártállami diktatúrában az ifjúságnak átörökíteni. 1938-ban megházasodik.

Egyetemi tanulmányai alatt, 1938. október 1.–november 8. között Mosonmagyaróváron katonai szolgálatot teljesít az u. n. harcéták között. Ez az egyetemi ifjúságból alakult szabadcsapat, amelynek tevékenysége szigorúan titkos volt. Készségülése és kora miatt november elején leszerelik. A selmeczi hagyományok szerint a harcéták a pártállami időkben is kapcsolatban maradtak. Diplomáját 1940. június 28-án vehette át.

Munkáját 1939. november 1-jén kezdi meg Sopronban, az Erdőmérnöki Főiskolán, az Erdőrendezéstani Tanszéken tanársegédként. Itt kapcsolódhatott be *Fekete Zoltán* akadémiai levelező tag kutatásaihoz.

1940. november 21-én megváltik a főiskolától és államrendészeti szolgálatba áll. 1940. december 11-én beosztást kapott a Bustyaháza m. kir. erdőgazdasághoz, a taracvölgyi erdei vasúti üzemhez Királymezőre. A Taracvölgyi Erdei Vasút abban az időben már Európa legnagyobb teljesítményű erdei vasútja volt. Beosztottként kezdettől fogva helyettesítette az üzem katonai szolgálatot is teljesítő, kinevezett vezetőjét. Műszaki felkészültségét az erdei vasút üzemeltetés területén bizonyította. Erre példa az az eset, amikor egy nagy árvíz által elmosott 800 m hosszú töltés kiváltásával a helyszínen lévő utászszázad 20 főből álló egységével 3 nap alatt helyreállította és megindította a forgalmat. Ekkor nevezték ki az erdei vasút vezetőjévé.

A front közeledtével behívót kapott a honvédségtől és a 24. gyaloghadosztály katonája lett. Feladata továbbra is a vasútüzem működtetése volt. A visszavonuláskor a mozdonyok felrobbantására kiadott parancsot megtagadta, „nem volt szívem a mozdonyokat, amiket úgy szerettem, felrobbantani.” De nem robbantotta fel a vasút műtárgyait sem, mert meggyőződése volt, hogy „a konstruktív mérnöki gondolkodásnak az kell, hogy az alapja legyen, hogy amit elhagyok, azt jobb állapotban hagyjam el, mint ahogy átvettem.” De elérkezett az az időpont, amikor gondoskodni kellett az ott dolgozók kimenekítéséről a front elől. Ebben a lehető legnagyobb támogatást azzal adta, hogy biztosította a vasúti kocsikat a költöztetéshez. Saját családját az utolsó szerelvényvel menekítette ki.

A visszavonuláskor elérve a Gerecse hegységet, felmérte a realitásokat, 1945. április 6-án átáll a Vörös Hadsereg oldalára, majd az alakuló Magyar Néphadsereg 11. h. o.-ban őrmesterként teljesít szolgálatot 1945. június 20-ig.

Igazolása után *Partos Gyula* egykori erdőigazgatója beosztást ajánlott neki a győri erdőigazgatóságnál azzal a meg-

bízással, hogy alakítsa meg a pusztamaróti erdészetet. Ennek 1945. augusztus 9.–1948. július 15. között erdészetvezetője.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1948 óta tagja. Mint sajtófelelős *Mibályi Zoltánnal*, később *Párizs Jánossal* és *Madas András*sal elkezdték az Erdészeti Lapok újrarendítését. *Farkas Vilmos* cikke miatt a lapot betiltották, de törekvéseik eredményeként Tömpe István támogatásával egy év szünet után megindítják Az Erdő című szaklapot. Az OEE Erdőfeltárási Szakosztályának alapító tagja, rövid ideig elnöke.

1948. július 16.–1957. február 15. között az Országos Tervhivatal előadója, az Erdőközpont tervosztályvezetője, a Földművelésügyi Minisztérium Erdőrendezési Intézet főmérnöke, a *Káldy József* által megalakított Erdőtervező Intézet főmérnöke, végül az Országos Erdészeti Főigazgatóság osztályvezető-helyettes főmérnöke.

Az Erdőrendezési Intézetben és az Erdőtervező Intézetben vezető csoportot vezet. Az úttervezői tapasztalataira támaszkodva elkészítette az első korszerű úttervezési utasítást.

1956-ban szakértői csoporttal az Albán NK-ban tartózkodott. Az expedíció 1956. július 24.–október 9. között az utazásokkal együtt eltöltött 70 napja alatt javaslatot tett 52 km kövezett út, 35 km normál nyomtávú vasút, fűrészüzem és gyantafinomító létesítésére.

A forradalom leverése miatt az Erdőmérnöki Kar oktatóinak nagy része külföldre menekült. A tarthatatlanná vált állapot miatt megoldást kellett keresni és ezért az Erdőmérnöki Kar oktatói gárdáját a gyakorlatban kimagasló eredményeket ért, arra alkalmas szakemberekkel pótolták. Az adott időpontban a választható, megfelelő szakemberek legtöbbször azok közül kerültek ki, akik pályájukat a visszacsatolt területeken, a Kárpátokban kezdték. Ennek köszönhetően egy megújulásra képes oktatói kar alakulhatott ki, amelyik az erdőmérnök-oktatást magas színvonalra tudta emelni.

Az Erdőfeltárási és Erdészeti szállítástani Tanszék ebben az időben egy kerettanszék volt, amely oktatta a Mechanikát, a Gépészeti tárgyakat, az Erdészeti Szállítóberendezéseket, Út-, Vasút-, Hídépítést és az Acélköteles Berendezéseket. Az oktatás feladata *Herpay Imrére* és *Rónai Ferencre* maradt.

Ezt a kedvező pillanatot tudta megragadni Pankotai Gábor, aki korábban, 1952-ben már benyújtotta pályázatát egyetemi oktatói álláshelyre. Így a tanszék vezetője ekkor Pankotai Gábor, a tanszék neve Erdészeti Szállítástani Tanszék lett.

Az intézményben lázas munka folyt. Ekkor alakult meg a Faipari Mérnöki Kar. A karok között el kellett osztani a különböző témaköröket, tanszékeket. Ez jó alkalom volt a tantárgyi programok megújítására is.

Az erdészeti műszaki tudományterületen a programbizottság Pankotai Gábor vezetésével rövid időn belül kialakította az új oktatási struktúrát. A *Winkler Oszkár* vezette, akkor már működő Építéstani Tanszék mellé megalakult Rónai Ferenc vezetésével a Mechanika Tanszék, *Káldy József* vezetésével az Erdészeti Géptani Tanszék, majd Pankotai Gábor vezetésével az Erdészeti Szállítástani Tanszék.

Az Erdészeti Szállítástani Tanszékre kerültek az Erdészeti utak tervezése, az Erdészeti útépités, az Erdészeti Szállítástan nevű tantárgyak, majd később az Erdészeti Vízgazdálkodás.

Pankotai Gábor radikálisan átalakította a tananyagot. A műszaki fejlődésnek megfelelően megerősítette az erdészeti útépités súlyát. Megszüntette az akkor már stagnáló erdészeti vasútépités oktatását, korszerűsítette az erdőgazdasági sodronykötélpályák anyagrésztartalmát. Gyakorlati tervezői tapasztalatai alapján korszerűsítette az erdészeti utak tervezését.

A tantárgyi programok kialakításánál mindig egyeztetett azokkal a más egyetemeken működő társ szaktanszékekkel, amelyek hasonló témájú oktatást folytattak. Ennek eredményeként ezek az intézmények ismerték és ezért elismerték azt a tudásanyagot, amit az erdőmérnöknek el kellett sajátítani. Ez abban az időben azt jelentette, hogy az erdőmérnöki diplomával el lehetett helyezkedni különféle más mérnöki szakterületeken is. Egy előadáson *Nemesdy Ervin*, a Műszaki Egyetem Útépitési Tanszékének professzora kijelentette, hogy Magyarország második Útépitési Tanszéke Sopronban van, amelyet Pankotai professzor vezet.

Meggyőződése szerint egy szakember későbbi szakkönyvtárának alapját az egyetemi jegyzetek képezik. Ezért korszerűsítette a Jegyzet-sokszorosító részleget és erre támaszkodva létrehozta az egyetemi Jegyzetkiadót.

Lefordította *Ernst Pestal*: Seilbahnen und Seilkrane für Holz- und Materialtransport című könyvét és azt 1963-ban magyarul is megjelentette: Áthelyezhető kötélpályák és kötélدارuk címen.

1963-ban *Herpay Imrével* közösen megjelentették a Mezőgazdasági útépités című szakkönyvet, 1965-ben megjelent az Erdészeti szállítástan című kézikönyv, amelyet „A Földművelésügyi Miniszter az Erdészeti és Faipari Egyetem hallgatói részére tankönyvként engedélyez”. A vízgazdálkodás témakörét feldolgozó jegyzetét röviddel a tantárgy átvétele után már közreadta. Nyugdíjba vonulása előtt gondot fordított arra, hogy oktatási tapasztalati alapján egy jegyzetsorozatban foglalja össze utolsó előadásainak anyagát.

Munkatársaitól is elvárta, hogy az elméleti tananyagról jegyzet, vagy a gyakorlatokat segítő tervezési útmutató ké-

szüljön. Ennek szellemében készült el Rácz József Úttervezési útmutatója, amely folyamatos átdolgozásával és korszerűsítésével az informatikai robbanásig az úttervezésekkel foglalkozó erdőmérnökök mindennapi segédkönyvévé vált.

Mindenben teljesítmény centrikus volt. Nem az elvégzett munkát, hanem az időegység alatt elvégzett munkát fogadta el és értékelt. A munkára fordítható időt az általa megszbott határidőkkel rögzítette és azok betartását következetesen mindenkitől megkövetelte.

A tanszéken az elméleti és a gyakorlati oktatás egységének és összhangjának megteremtésével, a nevelési elvek következetes megvalósításával egy olyan iskolát és szellemet teremtet meg, amelyik az erdőmérnök-képzésben a mérnöki szemléletet erősítette meg, és az évtizedekig meghatározta a jogutód tanszék karakterét.

Fő kutatási területe a mező- és erdőgazdasági úthálózatok fejlesztése, amelyhez jelentős anyagi támogatásokat tudott szerezni. A kutatási téma eredményei mindkét területen éreztették hatásukat. Ennek a programnak a jelentős része volt az NDK-val kooperációban folytatott Makk-pusztai kísérleti úton folyó kutatás, amelyen 76 féle pályaszerkezet tönkremenetelét lehetett vizsgálni a műforgalom hatására.

Az egyetemen feladatának tekintette az oktatáson és kutatáson kívül a hallgatók nevelését is. Az 1960-as évek az ún. konszolidáció időszaka volt, amikor már enyhültek bizonyos korlátozások. Enyhült a selmeci hagyományok politikai megítélése is, lassan engedélyezték a szakestélyek tartását, elkészülhetett a walden utódjának tekinthető egyenruha és engedélyezték annak viselését is. Új hagyományként megalapították a díszkorsó adományozásának szokását. Az egyetem politikai és állami legfelsőbb vezetőjeként ezt a folyamatot hallgatólagosan kezdeményezte és támogatta.

Pankotai Gábor eszményképei azok a nagy tudású professzorok voltak, akik őt is az erdőmérnöki pályára nevelték. Szigorú elveket vallott a pontosságról, a viselkedési kultúráról, az emberi kapcsolatokról. Mindennek érvényesítéséért gyakran nyersen utasította rendre a követelményeket nem teljesítőket, de az ügyeket ezzel le is zárta. A követelmények betartatásában következetes volt. Ezt a következetességet sokan nem értették meg és nehezen elviselhető korlátnak tekintették. Nyers modora azonban csak látszat volt, amivel az ügyek gyors elintézését kívánta elérni. Amikor valaki saját problémájával fordult hozzá és megoldást, tanácsot kért, akkor nagyon szívesen és szívélyesen nyújtott segítő kezét.

Pankotai Gábor professzor egyéniségét és stílusát meghatározta a 20. század magyar történelme. Az első világháborúban született, közvetlenül átélte a trianoni katasztrófát, a kornak megfelelően hitt a nemzet feltámadásában, amiért tenni is akart, lelkesen vetette bele magát az elcsatolt területeken folyó szakmai munkába, rész vett a második világháborúban mindkét oldalon, majd beilleszkedett az új rendszerbe és ott is vezető szerepre törekedett, legvégül megélt a rendszerválto-

zást, amikor nyíltan lehetett beszélni korábban elhallgatott dolgokról.

Szigorú, következetes oktató volt, aki az erdőmérnök hallgatókat a mérnöki munkára nevelte. Mindezek mellett támogatta a hallgatók törekvéseit, segítette a selmeci hagyományok felélesztését. Munkájának köszönhetően erdőmérnök generációk váltak sikeressé az erdőgazdálkodás területén kívül eső műszaki szakterületen is. A hallgatói visszaemlékezésből ezért csendül ki a tisztelet és elismerés.

Nyugdíjas éveit Hegykőn töltötte, ahol mindig nagy örömmel várta és fogadta egykori tanítványait, barátait. 1997. szeptember 27-én halt meg, Hegykőn temették el.

Ő volt tehát Pankotai Gábor professzor, akinek szobrát felavatjuk, megköszönve az adományozók önzetlen és nagyvonalú adományait, amely lehetővé tette, hogy Kutas László szobrászművésznek a Botanikus Kertben megvalósuló 10. alkotásával maradandó emléket állítsunk karunk egyik kiemelkedő professzorának.

Nagy László

Álláshirdetés

Pályakezdő erdősztechnikusi végzettséggel rendelkező erdész, németországi gyakorlattal

állást keres

az ország bármely részén, állami és magán-erdőgazdálkodásban egyaránt.

Barabás Attila Máté

Mobil: 06-20-984-41-51

e-mail: b.attilamate@gmail.com

„A letenyei furnérüzem létesítésének története” című írásomban (EL 2014. júniusi száma) azt állítottam, hogy az új vállalatvezetés eladta a letenyei furnérüzemet, amihez nem volt kötődése. A legutolsó nyugdíjas találkozónkon jutott tudomásomra hogy a vezetés „felsőbb utasításra” cselekedett. Nem pontos állításomat így ezúton visszavonom.

Dr. Mátrabérczi Sándor

**A Szombathelyi Erdészeti Zrt.
Szombathelyi Erdészeti
Igazgatósága
csörlős vonszolóval és/vagy
forwarderrel rendelkező
fakitermelő vállalkozókat
keres egész évi
munkavégzéssel.**

Érdeklődni:

**Németh János
fahasználati műszaki vezető**

telefonszám: +3630/862-2810

**Németh Ádám
termelési előadó**

telefonszám: +3630/919-5293

Mint ismeretes, Selmechányán az Erdészeti Tanintézetben 1809-ben megindított erdészeti felsőoktatás első tanára Heinrich David Wilckens volt. Előadásai alapján 1814–15-ben Nedeczai Nedeczky Ferencz akkori hallgató német nyelven, Erdészettan címen, ötkötetes kéziratot állított össze, amelyet 1973-ban Zakar János, az Erdészeti és Faipari Egyetem könyvtárának munkatársa lefordított. A Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Növénytani és Természetvédelmi Intézete gondozásában kiadásra került az első két kötet, amely a növénytani részeket tartalmazza. A második kötet „Az erdészeti növények ismerete” címet viseli, melyben 48 fás szárú növényfaj ismertetését találjuk, köztük másodikként a kocsányos tölgyét. Az alábbi írás jól példázza, hogy kétszáz évvel ezelőtt mennyi ismeret gyűlt össze a fás szárú növényekről, s mit kellett akkor elsajátítania egy hallgatónak. Az ismertetés szakmai korrekción nem esett át, benne terminológiai hibák is megmaradtak.

Kocsányos tölgy

Quercus pedunculata

Legtöbbször magánosan, néha azonban kettesével, hármasával álló, hosszú, közös kocsányon ülő, félig zárt termése van, nagy, hosszú, hengerformájú makkal. Szórt állású, rövid nyelű levelekkel, melyeken szabálytalanul egymással szembenálló, lekerekített karéjokat látunk.

Magas, erős, lombhullató fafaj, vastag, vízszintesen szétágazó ágakkal, melyek végein az apróbb elágazások sűrű lombbal fedettek. Az elő- és középhegységeken és síkvidékeken mindenütt előfordul, kivéve a nedves láptalajokat és a száraz, sívó homokot. Legjobban szereti azonban az alacsony-fekvésű, sík vidéket és főleg az alacsony hegyiséget. A nyugati fekvést előnyben részesíti, de bükkal elvegyülve megél az északi oldalon is. A mély, nyirkos, durvaszemcséjű vagy köves talajt, de főleg az agyagos, televényes talajt szereti. Ilyen termőhelyen megnő

A kocsányos tölgy kétszáz évvel ezelőtti tananyagban

160–180 láb magasra és törzsének vastagsága eléri a 6–8 lábat. Ezek a helyeken kétszáz éves korában éri el teljes kifejlődését. Rendszerint azonban csak 100–140 láb magasra nő és törzsének átmérője 4–5 lábnál nem nagyobb, eléri azonban a 400–600 éves kort. Rossz minőségű, csekély termőrétegű talajban azonban alacsony, silány fává nő. Rendszerint erős karógyökere van, ami 2–5 felé ágazik el, és néha 6–8 láb mélyre hatol a talajba. A karógyökekből ágaznak ki az oldalgyökerek, amelyek a mélybe hatolnak és 12–16 láb messzeségbe elnyúlnak. Törzse gyakran 90–140 láb magas, vastag, hengeres, a korona közelében kissé elvékonyodó. Koronája szétterülő, vastag ágakból áll, vízszintesen szétterülő oldalágakkal, melyek sűrűn egymás mellett állnak, és amelyek különösen a végeiken dús lombot hordanak. Kérge fiatal korában szürkészöld, sima és vékony, később azonban, különösen a déli oldalon vörösbarnává válik és öreg korára sötétbarna színűvé lesz. Legtöbbször szürke vagy fehér ragyás moha fedi. A kéreg idősebb korban mindjobban felrepedezik, vastagszik és belül vörösbarna színű lesz. Lombozata április második felében hajt ki, de teljes lombozata május elejére fejlődik ki. Levelei szórt állásban, csavarvonalba ülnek az ágakon, a levelek nyele nagyon rövid, az ág végén majdnem nyélnélküliek. A levelek nagyok, hosszúkásak, tojásdadok, lekerekített és szabálytalanul, egymással szemben álló tagolásokkal vannak ellátva, a tagolások lekerekített karéjok. Fiatal törzseken, különösen a törzshajtásokon, nem ritkán eléri az egy láb hosszúságot is. A levelek összettel, október vé-

gén elhervadnak, és novemberben lehullnak.

A tölgy levelei azonban, különösen a fiatal fákon, elszáradva, sokszor a fán maradnak egész télen át. A kocsányos tölgy tökéletlen hímnős fa, vagy, ahogy ma mondjuk, egylaki, melynek virágai lombfakadás után, április utolsó felében és május elején nyílnak. A hímvirágok az előző évi hajtásokon ülnek sűrű csoportokban, a csücsrügyek tövében mint sárgászöld, fonalszerű, hosszúra nyúlt, laza barkák. A nővirágok a hímvirágok fölött találhatók, a fiatal hajtások csücskein, a levelek tengelyében, mint vörös színű rügyek, egy levélből álló saját burokkal, alsóállású magházzal. A nővirágok leginkább egyesével vagy kettesével állnak, néha azonban hármat is találunk belőlük egy hosszú, közös kocsányon.

A virágok, megtermékenyülés után, alacsony, szemölcsös, pikkelyes, finoman szőrös, elfásodott terméseket hoznak, a velük együtt fejlődő elfásodott kupacssal. Ez a termés rendszerint egyesével, néha kettesével, ritkán hármával ül az 1–1½ hüvelyk hosszú, közös kocsányon. Ezt a hengeres, hegyes csücskben végződő termést makknak nevezzük. A makk kezdetben világoszöld

színű, fényes és sima. Szeptember végére, október közepére azonban megbarnul, kihullik a kupacsból és a földre esve, ha ott a talaj eléggé védett és árnyékos, a következő év májusában kikel. A csírázó tölgyemakk zöldespiros színű sziklevei feltűnőek. A csírázó makk mindjárt kezdetben, aránylag hosszú és erős szívgyökeret növeszt a talajba. Szélnek kitett keleti, de főleg északi fekvésű talajban a makk rendszerint elpusztul a hideg miatt, de főleg a kései, éjjeli fagyok következtében.

A csírázó újultnak szüksége van tehát az anyafa vagy más erdei fák védelmére, de néha a talajt borító fű is elegendő védelmet nyújt. Ha azonban a gypeszőnyeg túl tömött, akkor az a makkot megfojtja. A tölgy-újultnak erre a védelemre legfeljebb három évig van szüksége, mert ha az árnyék tovább tart és túl erős, akkor a fiatal növények nem növekszenek, elsárgulnak, betegek lesznek. A tölgycsemeték lassan nőnek a magasba. A csemetéket megfelelő elővigyázattal sikeresen lehet átültetni. A fiatal kocsányos tölgyek, különösen zárt állásban, csak ötvenedik életévük után hoznak magot. A magvak termékenysége a fa korával együtt nő. Ámbár a tölgyek majdnem minden évben virágoznak, mégis, különösen hegyvidéken, csak minden negyedik, ötödik vagy hatodik évben hoznak gazdag termést. Ha a kocsányos tölgyet hatvanadik életéve előtt, közvetlenül a föld felszíne fölött levágnak, a tuskó lassú növekedésű sarjakat hoz. Ha túl fiatal tölgyet vágunk le ilyen módon, akkor annak sarja megnő ugyan elég magas fává, de karógyökere gyenge marad. Említésre méltó, hogy a 8–12 éves tuskósarj képes magot hozni.

Ha a kocsányos tölgynek csak a csúcsát vágjuk le, akkor a csonk új ágakat hajt, amelyek gyorsabban nőnek és nagyon szétterülnek.

A kocsányos tölgy fája fiatal korában fehér, és fiatal hajtásainál, az ág tengelyére merőleges keresztmetszetben ötszögletű belet mutat. Idősebb korban fája megbarnul, nehéz, kemény, szilárd, szívós, rövid-finom rostú, jól hasadó és hasítható lesz. Saját súlyánál fogva azonban könnyen elhajlik. Az évyűrűk közt a rostedények világosan felismerhetőek, és ha a kocsányos tölgy fáját hosszában gyalulják, a gyalult felület húrmetszetes rajzolatot (flóder) mutat.

A kocsányos tölgynek megvan az a jó tulajdonsága, hogy hosszában elvágya a

rostok mentén válik el, tehát jól hasad. Idős korban felülről lefelé kezd pusztulni, a csúcsa elszárad, ágai görcsösek lesznek, végükön lesonkznak és lombjukat veszítik. Kérge fellazul, lehámlik. A kocsányos tölgy élete folyamán rendszerint betegségekben szenved, ami a gombák, különösen a tölgyet károsító lemezes és csöves gombák megjelenésében mutatkozik meg. Ilyenek még a rák, a csúcscsúszadás és a gesztkorhadás, amelyek a fát pusztítják.

A hidegtől is sokat szenved a kocsányos tölgy és ez az oka annak, hogy hegyvidékeken nem jól tenyészik. Hideg teleken gyakran felreped, fagyléces lesz. A rügyek, levelek, virágok, a termés és a csírázó magvak, sőt a fiatal csemeték is sokat szenvednek a kései fagyoktól. Érdekes azonban, hogy a fiatal újulattal ellentétben bizonyul, mint az idősebb. A csírázó újultnál ugyanis rendszerint csak az érzékeny sziklevek fagnak el, amelyek helyett később, a második növekedési periódus idején, János-nap táján (Szent Iván napja, nyári napforduló) új hajtások nőnek, az idősebb fászcák azonban teljesen elpusztulnak. Nem kevésbé károsítják a kocsányos tölgyet a bogarak és a lepkék, azonkívül főleg néhány gubacsdarázs faj, melyeknek szúrása nyomán a leveleken, a fiatal hajtásokon és termőrégyeken kerek kinövések keletkeznek, melyeket gubacsoknak nevezünk. Ilyen kinövések kelet-

keznek a kupacson is, ezek a makk-gubacsok. A fiatal kocsányos tölgyeknél, lenn a gyökereknél, szintén keletkeznek ilyenek, minnek következtében a fiatal csemeték néha ezerszázra pusztulnak el. Általában gyakran meghíúsítják a gazdag makktermést a virágzás idején beálló tartós esők, a hosszán tartó szárazság, a kései fagyok és a különféle károsító rovarok. Tartós esők vagy aszályos időszakok még János-nap után is tönkre tudják tenni a termést.

A kocsányos tölgy makkja sok emlőállatnak is kedvelt tápláléka, így különösen a vaddisznónak, a mókusnak és az egereknek. A tölgy újulatot a szarvas is előszeretettel károsítja, de sok kárt tesznek benne az őzek, a vaddisznók és az egerek is. Külön említést érdemel az a tapasztalat, hogy a fákba, de különösen a kocsányos tölgybe előszere-ttel csap bele a villám.

A kocsányos tölgy egyike a leghasznosabb erdei fáknek. Kemény, tartós fája jobban elviseli a szárazság és nedvesség váltakozásait, mint akármelyik más erdei fa. A földben vagy a vízben nagyon tartós. Vízben megfeketedik és kőkemény lesz. Az időjárás viszontagságainak nagyon ellenáll. Ezért a kocsányos tölgy szolgáltatja a legjobb épület-, gép- és szerfát. De épületeknél tartógerendának nem alkalmas, mert a saját súlya alatt is lehajlik. Az ácsok is nehezen boldogulnak vele, ha hosszában akarják elvágni, mert rostosan válik el. Kocsigyártók és aszталosok minden más fánál jobban kedvelik.

Mégpedig a kocsigyártók jól hasadó és hasítható tulajdonsága miatt, míg az aszталosok a váltakozó, szárazság-nedvesség tűrése miatt, valamint gyalult felületének szép rajzolata, a „flóder” miatt. Tűzifának viszont nem alkalmas, mert gyenge lángot ad, sistereg és pattog, füstje pedig kellemetlen, maró. A fiatalabb példányok jobb tűzifát szolgáltatnak, mint az idősek. A kocsányos tölgynek a szene is rossz, ez is pattog és sistereg, gyenge hőt ad és könnyen ki-alszik. A fiatal fák szene azonban lényegesen jobb, úgyhogy a kovácmesterek majdnem a bükkfászénnel tartják egyenértékűnek. A tölgy kérge, különösen a húsz–negyven éves fáké, valamint a rajta lévő gubacsok a legjobb cserzőanyagot szolgáltatják a tímároknak. A gubacsból fekete és lila festéket, valamint tintát készítenek, taplóját pedig tűzcsiholásra használják.

Közreadja: **dr. Bartha Dénes**

Harveszterek-forwarderek az Alföldön

Az OEE Gépesítési Szakosztálya 2014. október 9-én a Robusta Kft.-nél tartott ülést. Rendezvényünket jelenlétével megtisztelte dr. Glattfelder Béla gazdaságszabályozásért felelős államtitkár is. A résztvevőket a szakosztály elnöke nevében dr. Czupy Imre intézetigazgató köszöntötte, majd Sulyok Ferenc, a terepi programnak helyet adó KEFAG Zrt. vezérigazgatója ismertette az erdőgazdaság jól gépesített gazdálkodását.

5 éve kezdtek el harvesztereket is alkalmazni a fakitermelésekben. Ennek egyik indoka, hogy a kezelésükben lévő 56 ezer hektár erdő jelentős része kedvezőtlen termőhelyi adottságú, a ki-termelt faanyag gyenge minőségű, ugyanakkor jól gépesíthető.

A szakosztályülés terepen folytatódott, Tóbi István ügyvezető igazgató és Kismarczi Attila erdőszaki szakirányító vezetésével üzem közben tekintettük meg a Robusta Kft. gépeit, egy-egy Ponsse típusú harveszteret és forwardert, továbbá egy Timberjack kötegelő-daraboló gépet.

A terepi programot követően először Fekete Szabolcs, a Papierholz Austria GmbH. munkatársa „Harveszter technológia az osztrák fakitermelés tükrében” című előadását hallhattuk. Ausztriában a magántulajdonú erdők aránya 82%. Az elmúlt 100 évben a lucfenyő részesedése tovább növekedett (ma már 60% feletti), ugyanakkor a bükk és tölgy aránya lecsökkent. Jelenleg 3 millió m³ faanyagot termelnek ki harveszterekkel osztrák szomszédainknál, ebből 2,1 millió m³ származik előhasználatokból. A harveszterek 40%-os meredekséig alkalmazhatók. A velük végzett munka költsége a terepviszonyoktól függően 15-30 €/m³ (erdészeti útra kiközéltve). Jelenleg Ausztriában kb. 150 cég 250 harveszterrel végez folyamatosan fakitermelést. A harveszteres technológia bevezetésével jelentősen visszaszorultak a balesetek, ugyanakkor a halálos baleseteknél ez a csökkenés nem mutatható ki.

Kismarczi Attila „Harveszteres-forwarderes technológia jelene a Dunától keletre” címmel tartott előadást. Céljük, a Robusta Kft. 2010-ben vásárolta az első gépet, egy Ponsse Buffalo Dualt. Jelenleg két Ponsse Ergo harveszter,

egy Ponsse Buffalo Dual harvarder, két Ponsse Elk forwarder és egy Timberjack 1490 D kötegelő-daraboló gép dolgozik a Robusta Kft.-nél. A fakitermelő gépek mellett rendelkeznek három 6x6-os darus és öt nyerges Scania tehergépkocsival, melyekkel évi 60 000 m³ faanyagot szállítanak. Ma Magyarországon a legnagyobb gépi fakitermelő kapacitással rendelkeznek.

Az első gép érkezése felvetette a szakszerű munkavégzésre alkalmas gépkezelő kérdését is. Sajnos ma Magyarországon a 18 erdőgazdálkodási oktatási intézmény egyikében sincs harveszteres-forwarderes képzés.

Az időbeni korlátozása miatt lerövidült fakitermelési időszakban 1,5-2-szeresére növelt fakitermelő-kapacitásra van szükség a munkák elvégzéséhez, ami a fakitermelők számának csökkenésével csak harveszterekkel oldható meg.

A harveszteres-forwarderes fakitermelési technológia előnyei:

– A számítógépes háttérnek (számítógépes választékoló szoftver) köszönhetően alkalmas a fakitermelések iparifikihozatalának növelésére, sőt maximalizálására. Az iparifikihozatal nőtt, a vágástéri hulladék mennyisége csökkent, ezáltal a hektáronkénti fatömeg, illetőleg az eredmény 5-20%-kal emelkedett.

– Az egyre gyakoribb időjárásai szélsőségek miatt (nagy hó, folyamatos esőzés, árvizek) a kézi fakitermelés mennyisége nem állandó. A kereskedelmi szerződések viszont szigorú beszállítási ütemezést írnak elő, az esetleges eltérésekre vonatkozóan szigorú pénzügyi szankciókkal.

Az adott helyzetben, időszakban, termelési évben túlterhelté vált kerületvezető erdőszaki és/vagy fahasználati műszaki vezető eddig minden esetben te-

hermentesítésként élte, illetve tapasztalta meg a gyors, nagy volumenű és pontos harveszteres-forwarderes gépi fakitermelést.

A Duna-Tisza közén a jellemző választékok a papírfá, a rostfa és a tűzifa. Ezen erdei választékok legbiztosabb és egyben legnagyobb felvevőpiaca a Papierholz Austria Kereskedőház. Az Ausztriába szállítás költsége egy adott régióból állandó, egyedül a vállalászási díj változhat. Emiatt a jelenleg kifizethető vállalászási díj az alföldi régiókban jelentősen kisebb, mint például a Nyugat-Dunántúlon.

A jelen piaci körülmények közt a Dunától keletre a harveszteres-forwarderes technológia önállóan nem, csak a fakitermeléstől a faanyagvásárlóhoz történő eljuttatásáig terjedő, komplex rendszerben működtethető gazdaságosan, és az is csak akkor, ha ebben a rendszerben a logisztika tökéletesen összehangolt.

Az utolsó előadásban Janne Vidgrén, a Ponsse gyár alapítójának fia és Bálint András, a Forest Power Kft. ügyvezetője mutatta be a Ponsse cég történetét és az általuk gyártott gépeket.

A szakmai program a látottak értékelésével zárult.

Összességében megállapítható, hogy a magasan gépesített fakitermelési munkarendszerek vezérgépei, a többműveletes vagy többcélú fakitermelő gépek, a harveszterek a 60-as évekbeli megjelenésük óta folyamatos fejlődésen mentek keresztül. Napjainkra a lehető legnagyobb fakitermelési képviselőivé váltak, mind fenyves, mind lombos állományokban. A harveszterek száma az elmúlt években Magyarországon is fokozatosan emelkedett. A gyakorlati szakemberek is mindinkább kezdik elfogadni a harveszterek létjogosultságát a hazai erdőkben.

A harveszterek, forwarderek szakszerű működtetésére alkalmas szakemberek képzése azonban nem megoldott. Ezen a téren sürgősen lépni kell.

További hiányosság, hogy az 1989-ben MÉM-rendeletben közzétett Erdészeti Biztonsági Szabályzat (EBSZ) sem tartalmaz előírásokat a harveszteres és forwarderes munkákkal kapcsolatban. Az EBSZ ma már elavult, teljes átdolgozására lenne szükség.

Kép és szöveg: **Dr. Major Tamás** titkár, OEE Gépesítési Szakosztály

Közeledés a folyamatos erdőborításhoz idős tölgyesekben

Az átalakító üzemmód tapasztalatai a Vasvári Erdészeti területén

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. és az OEE Szombathelyi Helyi Csoportja 2014. november 14-én, az átalakító üzemmód tanulmányozására tapasztalatcserét szervezett a Vasvári Erdészeti Igazgatóság területére.

A gyülekező a *Körmend 2 D, E, 3 B, C* erdőrésztetek találkozásánál volt. Itt köszöntötte a megjelenteket *Horváth Gábor*, az OEE Szombathelyi Helyi Csoportjának titkára. Ezt követően *Török Imre*, a házigazda igazgatóság fahasználati műszaki vezetője ismertette az általuk kezelt területek élőfakészletét, az erdőállomány összetételét és az üzemmódok megoszlását.

Eddig legnagyobb mértékben a vágásos üzemmód volt jelen, majd a 2008-as üzemtervben már jelentős lépéseket tettek a vágásosból az átalakító üzemmódba való áttérésre. Közel 1500 ha erdő került átalakító üzemmód szerint üzemtervezésre. A véghasználatok megoszlása a következőképpen alakult: a tarvágás 54%-ra csökkent, mellyel jelenleg akácokat, fafajcserés állományokat kezelnek. A bontóvágások aránya 19% volt 2008 előtt, amely most már 39%-ra nőtt (bontó-, ill. végvágások). A szálalóvágás pedig 7%-os arányban jelent meg.

Folytatásként *Balogh Csaba*, a Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságának igazgatóhelyettese vette át a szót és tartott egy rövid bevezetőt az

átalakító üzemmódról. Bedő-díjas tagtársunktól megtudhattuk, hogy ezeknek a területeknek az erdőterveit még ő készítette egy-két évtizeddel ezelőtt. Ismertetett néhány gyakorlati tapasztalatot a szálalóvágások eddigi folyamatát illetően, majd egy 2005-ös és 2013-as állapotokat mutató orto fotó összevetésével madártávlatból is megtekinthettük a tömbben kialakított lékeket.

A tájkoztatás után *Török Imre* és *Balogh Csaba* vezetésével szemügyre vettük a *Körmend 2 D* erdőrésztet 118 éves kocsányos tölgyesét. Említésre méltó, hogy ezen a területen – első osztályú tölgy termőhely, a magas vadlétszám ellenére is – alig van vadkár, vadkárelhárító kerítés nélkül. Az idős kocsányos tölgyes állomány szálalóvágásra tervezését a következő előzmények tették lehetővé:

- Az előző időszakok erőteljes gyéritéseinek hatására a tölgyek nagy koronát fejlesztettek, melynek hatására viszonylag többször teremnek, ezért több helyen megjelent a kocsányos tölgy újulat.
- 2000-ben volt egy nagyobb makktermés az erdőrésztetben, ami miatt abban az évben a növedékfokozó gyéritését csoportosan, az újulat figyelembevételével végezték.
- Az újulati szintben a gyertyán konkurenciája jelentéktelen a termőhelyen. Az anyaállomány második szintjében is minimális volt a gyertyán mennyisége.

- A nagyobb koronáknak, valamint a csoportos beavatkozásnak köszönhetően az értékes tölgy törzsek fattyúhajtásosodása kevésbé jellemző, mint a kis koronával rendelkező tölgyeknél.

Az erdőrésztetben az értékes, minőségi tölgy termelését tűzték ki célul. Szálalóvágással el lehet érni, hogy minél több értékes egyed érje el az 50 cm célátmérő feletti méretet; ellentétben a tarvágással, amikor a vékonyabb méretű, de még nagyobb érték termelésére képes fákat is levágják. Az első szálalóvágásos beavatkozás 2008-ban történt. A már jelenlévő újulatra alapozva 8 darab 2-4000 m²-es léket alakítottak ki. A fakitermelés során az újulat maximális kímélése volt a cél. Ennek érdekében rövidfás technológiával dolgoztak. MTZ-vel és kihordó szerelvényvel oldották meg a feladatot, ez talajkímélés szempontjából is fontos volt és így a költséghatékonyság is megvalósult.

A foltokban a vékonyabb gyertyánokból ritka állásban hagytak meg egyedeket árnyalás céljából. A foltokat az első két évben nem ápolták. A harmadik évre viszont már az árnyaló gyertyánok annyira megerősödtek, valamint egyes foltokban az akác akkora mennyiségben jelent meg, hogy az újulat megmaradása érdekében ezeket ki kellett vágni, a megerősödő szedret, kecskefűzet vissza kellett szorítani. Azóta minden évben megápolták a foltokat. Ennek köszönhetően az újulatscsoportok elértek egy olyan fejlettséget,

A szakmai program résztvevői a Körmend 2 D erdőrésztetben

Újulatfolt, háttérben az idős állománnyal

Balogh Csaba egy újulatfolt előtt

hogy mostantól további ápolást nem igényelnek.

A lékkel, valamint annak bővítésével kapcsolatban is merültek fel kérdések a résztvevők részéről, többek között *Dénes Károly*tól – a Pro Silva Hungaria vezetőségi tagjától –, hogy indokolt-e a jövő évi belenyúlás, mivel az erdő jó egészségi állapotban van. Véleménye szerint az újulat fejlődését nem akadályozza a fennálló állomány, makktermés jelenleg nincs, a lékek közti gyérités kimondottan káros, mivel a méretes, makktermésre képes fák jelentős része kitermelésre kerülne. A további fakitermelést friss újulat megjelenéséhez kötné. Az üzemtervben leírt fakitermelés végrehajtása nem kötelező, de ha levágásra került, akkor a felújítás kötelező. Bőséges újulat nélkül jelentős erdőművelési költség jelenhet meg.

A felvetésre válaszokat meg tudhatunk, hogy a foltok peremén lévő újulat fejlődése, valamint az anyaállomány alatti újulat megmaradása érdekében szükséges a lékbővítés. Továbbá a környező 130-140 éves kocsányos tölgyes állományokban végzett véghasználatok tapasztalatai alapján – a kitermelésre került tölgyekben sok volt a gyűrűs elválás –, ennél az idős tölgyesnél nem tervezik a felújítást 20 évnél tovább elnyújtani, ezért az erdőterv a jelenlegi tervidőszak végére adott még egy szálalóvágási lehetőséget. A következő 10 éves ciklusra még egy-két beavatkozás várható, amelynek végén 10-20%-nyi idős fa marad majd a területen.

A következőkben a *Körmend 3 B* erdőrészletet tekintettük meg, amelyben 2010-ben történt szálalóvágás. Ebben az

Tóth Gábor egy méretes tölgygel

állományban a meglévő újulatfoltokra történt léknyitást követően meglehetősen elviesedett a terület. Jelen van azért újulat, de nem túl nagy számban. Ennek kapcsán újabb kérdés merült fel – most a magán-erdőgazdálkodók részéről –, hogy a feltételezhetően alacsony újulat-szám ismeretében mi lesz az erdőgazdaság részéről a következő lépés. Válaszként megtudhattuk, hogy az ápolásra, csoportos beavatkozásra, kisebb lékek kialakítására fektetik a hangsúlyt és csemetében egyelőre nem gondolkodnak.

Megálltunk még a *Körmend 3 C* erdőrészletnél, amelyet 2009-ben érintettek növedékfokozó gyéritéssel. A csoportos beavatkozás eredményeit figyeltük meg. Ha még kis számban is, de már jelentkezik a tölgy újulat, azonban a többletény hatására a gyomosodás is megfigyelhető.

Ezt követően átutaztunk a következő helyszínre, a *Nádasd 4 A és 1 D* erdőrészletkehez. Az itt álló szép vöröstölgy faszor megőrzésére törekedve csak a beteg egyedeket veszik ki. Ennek kapcsán Török Imre ismertette a vöröstölgy gazdasági jelentőségét, magas rönkhányadát és jelentős export értékét. Az átalakító tömb kijelölésekor vöröstölgyesek is bekerültek az átalakító üzemlétesítésbe, amelyek ebben az üzemlétesítésben az egyik legjobban kezelhető állományok, így ennek a fafajának a hosszú távú fennmaradását is biztosítani tudják. Szó esett még egy másik gazdasági szempontból jelentős fafajról, a simafenyőről. Az igények azt mutatják, hogy szükség van a simafenyőre, jó a rönkkihozatala, amelynek piaci értéke csak 5%-kal marad el az erdeifenyőétől. A megte-

kintett simafenyő tarvágás felújítása vöröstölgyvel fog történni, amelynek újulata a környező vöröstölgy-állományok miatt már amúgy is jelen van.

A *Nádasd 1 D* kocsánytalan tölgyes erdőrészletben 2007-ben bontóvágás történt, ahol már a csoportos belenyúlás elvét követték, majd 2012-ben szálalóvágás keretében tovább bontották az újulatfoltok felett. A bontóvágás után a többletény hatására egyes részeken a fekete bodza, kecskefűz, kislevelű hárs eléggé megerősödött, veszélyeztetve az újulat megmaradását. Emiatt a fakitermelés után alapos ápolást kapott a terület, aminek hatására az újulatot erős vadkárosítás érte, ami felveti az ápolás megfelelő erélyének eltalálását. Fontos megemlíteni, hogy a terület Natura 2000-es védettség alatt áll. A természetvédelmi előírások miatt is célszerűnek tűnt a szálalóvágás elkezdése. A továbbiakban szó esett még arról, hogy ha a kocsánytalan tölgyesnek van alsó szintje – főleg gyengébb termőhelyeken, ahol legfeljebb a tűzifatermelés lehet cél –, akkor az átalakító üzemlétesítésben való kezelés, teljes mértékben felvállalható. Az újulati szint érdekében azonban beavatkozásra van szükség. Szálalóvágás előtt előkészítővágást kell alkalmazni és a több éves újulatra szabad csak bontani.

A nádasdi erdőrészletekre vonatkozóan említésre került még pár számadat, a 2014 májusában hatalmas károkat okozó Yvette-ciklon kapcsán. A vihar elvonulását követően az erdészek felmérték a viharkárokat. Akkor a *Nádasd 1 D-re* viharkárként 11 m³ lett felvéve. Miután a kollégák felkészítették a kidőlt fákat, már a legkisebb szélről is további 112 m³ dőlt ki. A *Nádasd 4 A-ban* (8,68 ha-on) első nekifutásra 8 m³, a továbbiakban 186 m³ faanyag dőlt ki. Azonban további 50 m³ kidőlt fa még a területen maradt.

A tapasztalatcserén az ERTI is képviseltette magát, így az általuk végzett kutatásokról hasznos tanácsokat, javaslatokat kaphattunk.

A rendezvény zárásaként átutaztunk a Nádasd melletti Malomlói erdészházhoz. Itt már mennyei illatok fogadtak minket a házigazdák gondos keze munkáját dicsérve. Köszönjük a szervezést és a tartalmas szakmai programot az OEE Szombathelyi Helyi Csoportjának, a Vasvári Erdészeti Igazgatóság munkatársainak és külön a főszerző és programvezető Balogh Csaba tagtársunknak.

Szöveg: **Khell Melinda,**
Horváth Gábor
Fényképek: **Dénes Károly**

Szép kis város Selmecebánya a' biz a...

Hagyományossá vált hogy az Erdészeti Egyesület Kecskeméti Helyi Csoportja október második hétvégéjén felkerekedik egy kétnapos kirándulásra az ország valamelyik kies zugában körülnézni, szakmai tapasztalatot szerezni, kapcsolatot, barátságot ápolni, építeni. Ez alkalommal azonban tovább merészkedtünk és az országjárásból határon túli kirándulás, a szokásos kétnapos programból pedig egy nagyon szép hosszú hétvége szakmai, szakmatörténeti út ke-
rekedett.

Programunkat Budapesten az Országháznál kezdtük és Ipolyságon keresztül Selmecebányát tettük célba. Hazai földön a Pili Parkerdő Zrt. és az Ipoly Erdő Zrt. voltak a vendéglátóink, külhonban pedig dr. Bartha Dénes és dr. Oroszi Sándor, Selmec történetének legkiválóbb specialistái voltak a kalauzaink.

A Lapokban is hírt adtunk már róla, hogy a megújult fővárosi Kossuth tér parképítési munkáját a kivitelezéstől a 2015. év tavaszi fenntartásig a KEFAG Zrt. végezte alvállalkozásban. Most jött el annak az ideje, hogy ezt az országosan is kiemelt, folyamatosan reflektorfényben lévő munkát, a KEFAG Zrt. vállalkozási tevékenységének ez évi gyöngyszemét, a kivitelezést lebonyolító Juniperus Parkerdészeti munkatársainak – Bekőné Polner Katalin erdészeti igazgató és Szalontai Sándor vállalkozásvezető – kalauzolásával testközelből is megtekintsük.

A metropoliszt elhagyva utunk a Pili Parkerdő Zrt. Budakeszi Vadaspark-

jába vezetett, ahol Szabó Péter igazgató és lelkes munkatársai vezetésével élmenygazdag állatkerti sétán vehettünk részt, betekintést nyerve a közjóléti munka kulisszatitkaiba, elcsenve egy-két ragyogó ötletet a közönségkapcsolat ott megvalósuló professzionális gyakorlatából. Nemcsak a csoportunkban lévő gyerekeknek volt felejthetetlen élmény ez a bemutató, de még az öszülő halántékú felnőttek is meghatódtak azokon az attrakciókon, amit a szakvezetők elértek az állatokkal. Minden elismerésünk a park összes dolgozójának és természetesen Szabó Péter direktornak! Ezúton is üzenjük mindenkinek, hogy ha még nem tette meg, feltétlenül látogassa meg a parkot, nem fogja megbánni!

A nap hátralévő részét az Ipoly Erdő Zrt. területén töltöttük Bernecebaráti térségében. Érkezésünkkor megtisztelt jelenlétével Kiss László, a Társaság vezérigazgatója, egyesületünk alelnöke és Harasztói Gyula vezérigazgató-helyet-

tes, az Erdészeti Lapok Szerkesztőbizottságának korábbi elnöke, akiknek ezúton is szeretnénk köszönetet mondani, hogy lehetővé tették és megszerverték számunkra az esti programot.

A hosszan tartó vacsorával egybekötött baráti beszélgetés előtt Varga Zoltán erdészettervezető vezetésével, aki egyben az egyesület helyi csoportjának titkára is, erdei séta keretében ismerkedtünk meg az erdészet szakmai munkájával, helyi specialitásaival. Csoportunk aktív szakszemélyzete a sajátunktól eltérő természeti adottságok miatt kérdések özönével bombázta a helyi vezetőket, akik becsülettel állták a sarat és minden bennünk felmerült kérdést maradéktalanul megválaszoltak. A tapasztalatcsere a terített asztal mellett folytatódott. Az éjjelbe nyúló beszélgetésbe házigazdánk mellett már másnap esti kísérőink, Bartha Dénes és Oroszi Sándor is bekapcsolódtak.

A reggeli és búcsú után Selmec felé tettük az irányt. A mintegy másfél órányi

Az Ipoly Erdő Zrt. vendégeiként

Csúcsátadók a Szitnyán

utazás alatt ráhangolódásképpen vezetőinktől megkaptuk a selmeci bányászokdás alapvető földrajzi és történeti tudnivalóit. A háromórás délelőtti program során a selmeci Kálváriát az Egyetem épületeit és a Botanikus Kertet tekintettük meg. A csodálatos napsütéses őszi időben lenyűgöző élmény volt a városnézés. Vezetőink nem kíméltek minket, az elmúlt évtizedek során Selmecről felhalmozott ismereteikhez viszonyítottan rendelkezésre álló rövid idő alatt lényegre törően próbálták részünkre tudásukat átadni. Csak az egyéni memoriter befogadóképesség szabott határt az információzón tárolásának, megtartásának. És ez az ebéd után sem történt máshogyan. Az Óvár, Újvár, Klopacska és a temetők felkeresése volt a délutáni program. Külön kiemelném ezek közül a temetőlátogatásokat, ahol rövid megemlékezés mellett leróttuk kegyeletünket a Selmeci Egyetem neves volt oktatói, diákvezetői előtt. Tiszteletünk jeléül koszorút helyeztünk el *Fekete Lajos, Szécsi Zsigmond, dr. Tóth Imre, Péch Antal, Farbak István, Kerpely Antal* és két volt akadémista sírján.

Az estét az igényesen felújított Kachelman panzióban töltöttük, ahol egyben felkészültünk a program másnap délelőtti folytatására.

Vasárnap reggel rövid időre kettévált a csapat. Egyik része a helyi rézbánya-múzeum mélyébe szállt, míg a bátrabbak a csodálatos napsütéses időt kihasználva az 1009 m-es Szinya meghódítását tűzték ki célul. A háromórás fakultatív

leg és kulturálisan is nagyon gazdag nap. Köszönet érte a programot támogatóknak, *Kiss László* és *Sulyok Ferenc* vezérigazgató uraknak, és a szervezőknek, valamint az abban közreműködőknek, *Szabó Péternek, Joba Ka-*

A selmeci egyetemi botanikus kertben

program után mindkét részleg további élményekkel feltöltődve egyesült, hogy záró programként ismét közösen a közeli Szent Antalban a mesés Kőhary-Coburg kastély megtekintésével véget vessünk tanulmányutunknak.

Emlékeinkben sokáig megmarad ez a három szakmailag, szakmatörténeti-

talinnak, *Szilágyi Zsolt*nak, *Haraszti Gyulának*, *Varga Zoltán*nak, *Pesek Gézának*, *Bakay Lászlónak* és végül, de nem utolsósorban *dr. Bartha Dénesnek* és *dr. Oroszi Sándornak!*

Koczka Zoltán

titkár,
OEE Kecskeméti HCs

Munkába menet

– Hová? Hová mégy Paul? – fölkapta a fejét. Mi lehet ez a zizegés, mintha valami öreg film sercegő háttérzaját hallaná és ki szól hozzá a néptelen utcán? Furcsa, hiszen máskor úgy kell átvágnia magát a nyüzsgő tömegben, ilyenkor reggelenként, munkába menet. Végig a sugárúton a városközpont felé, ahol már várta a bank patinás épülete. A pult, a fényesre dörzsölt kárpitú nyikorgó székek, amelyben fészkelődve unottan hallgatta a cserélődő ügyfelek kívánságait. És azok a visszatérő panaszok, az elfuserált életek, a bonyodalmas tranzakciók néhány nyomorult penny kamatnyereségért. Csak a lakossági számlák, mindig csak azok. Az elképesztő mennyiségű ismétlődés és főnöke soha nem pihenő, mindenre odavillanó aranykeretes szemüvege.

– Hová? Hová mégy Paul? – hallotta megint és önkéntelenül is lassabbra fogta a lépést, pedig tudta, hogy már késésben van. Mint mindig. Nem is kellett az órájára néznie. Szinte már hallotta: – Nem elég, hogy unott és főlénys

az ügyfelekkel, de folyton el is késik. Nem mondhatni egyébként, hogy haragudott volna a bossra, csak már szeretett volna túllenni az egész dorgálásban, és behúzódnia a maga kis boxába, ami ilyenkor a magány békés cellája lett. Bárcsak már ott ülhetne a nyitás pillanata előtti halk zsongásban, távol ettől az egésztől.

– Gyere közelebb Paul! Állj meg és érints meg egy pillanatra. Na, Paul! Csak egy kicsit! – erre tényleg meg kellett állnia. A hang már egész közel szólt, zizegett, zümmögött, körülvette és mintha valaki megérintette, futólag megcsókolta volna a szemét. Úgy elérőtlenedett valahogy a lába ettől az érintéstől, olyan védtelen, olyan végtelenül jólesően gyámoltalan lett tőle. Felnézett. Csak egy ág volt, egy fa ága. Ott állt éppen a tövénél. Csodálatosan rücskös és mégis finom kérgén játszottak a szélben mozgó ágak árnyai.

– Gyere Paul, gyere és támaszkodj nekem – suttogetta a hang – csak egy kicsit. Csak egy percere.

Ki szeret? Ki szeret Téged szegény Paul?

– Senki – mondta a fának – hiszen tudod milyen egyedül vagyok. És már megérintette, meg is simogatta fát és érezte, hogy az beleremeg. Átölelte, illatos kérgébe belecsókolt, hozzásimult, s míg meglepetten érezte milyen puha és rugalmas a törzs, az már körül is vette, védőn magába zárta, már együtt lélegzett vele. Lenézett a járdán felejtett aktatáskájára, ami egyszerre olyan jelentéktelenné vált a benne cipelt iratokkal, bankkártyákkal és igazolványokkal együtt. Már nem kellett nap mint nap a saját lábára állnia, mindenféle mások által kitalált kihívásoknak megfelelnie; érezte, hogy közös törzsük – amelyben susogva vándorolnak a nedvek – milyen szilárd.

Hirtelen az utcán, maga előtt a munkatársát látta elsielni.

– Hová? Hová mégy George? – szólította meg suttogetta és ágaival csendben lehajolt az apró teremtményhez ott az utca kövén, a mind üresebb város közepén, ahol óriási fákból erdők nőttek és ahol már nem voltak zajok, csak valami végtelen béke.

Dr. Sárvári János

Szeniorok a Magyar Honvédség Térképmúzeumában

A Szeniorok és Tiszteletbeli Tagok Tanácsa 2014. október 30-án meglátogatta a MH Geoinformációs Szolgálat magyar katonai térképészet Szakmatörténeti Múzeumát. A múzeumlátogatást az Erdőrendezési Szakosztállyal közösen szerveztük.

A 20 érdeklődőt *Rádler Mária* törzsszázlós és *Maros Gáborné* térképész, tanár fogadta és kalauzolta végig a gazdag anyaggal rendelkező kiállításon.

A kiállítást 1981-ben hozták létre és 2003 óta a Hadtörténeti Intézet és Múzeum külső kiállítási helyszínéként működik. A kiállítás bemutatja a katonai térképészet több mint 300 éves szakmai eredményeit, az 1919-ben alakult önálló magyar katonai térképészet létrehozásának, fejlődésének szakmatörténeti jelentőségű körülményeit. Emléket állít továbbá a katonai és a hazai tudományos életben betöltött szerepének.

A magyar térképészet kezdetei a 15-16. századig nyúlnak vissza. Az első hitelesen magyar kéztől származó, Lázár deák térképeként ismert mű, 1528-ban jelent meg. A Világ Szellemi Örökségévé nyilvánították, az eredeti művet az Országos Széchényi Könyvtárban őrzik.

A térképezés ügye a török kiűzését követő évtizedekben, a visszaszerzett területek felméréseivel lendült fel. *Mikóvinny Sámuel* munkálkodásától számít-

hatjuk a modern magyar földmérés kezdetét, amely már pontos csillagászati és földi méréseken alapult.

A nagy létszámú hadseregek kialakulása, a hadi cselekmények térbeli és időbeli kiterjedésének megnövekedése szükségessé tette a részletes tájékozódást, amely térképekre támaszkodott. A katonai vezetés sürgetésére indult meg 1763-ban az Osztrák Birodalom területén, benne hazánkban (1782–1785) az első részletes katonai felmérés 1:28 800 méretarányban. A növekvő pontossági és tartalmi igények kielégítésére 1806-ban kezdték meg a második katonai felmérést, amely 1869-ig tartott. A térképek alapját már geometriai mérések képezték, a szelvényeket rézmetszetről sokszorosították, a domborzatot csíkozással ábrázolták.

A kiállítás ezt követően a felmérésben részt vevő számos magyar térképész mellett, az intézet korábbi névadójáról, *Tóth Ágoston* honvéd ezredesről emlékezik meg, aki a szabadságharc utolsó győztes csatájának vezetője volt (Hegyess, 1849. 07. 14.). Világos után halálra ítélik, majd várfogságra enyhítik büntetését. A polihisztor térképész később az MTA levelező tagja lesz, kiváló művész (festő, szobrász). 1861-ben a fertőhomoki templomban festi meg: Szent Anna a kis Jézust tanítja c. képet. A soproni Szent Mihály-temetőben lévő sírja örökös védeltséget kapott.

A modern tűzeszközök használata részletes és új, mérésre is alkalmas térképek megszerkesztését tette szükségessé. Ezt biztosította a monarchia területének harmadik katonai felmérése alapján (1869–1887) 1:25 000 méretarányban szerkesztett térképek. A térképek alapját az egységes európai elvek szerint kialakított helyzeti és magassági alappont-hálózat képezte.

A bécsi katonai térképész iskolán képzett magyar származású tisztek a térképező munka szinte minden területén szerephez jutottak. A monarchia felbomlása után ezek a szakemberek hazatérve az önálló magyar katonai térképészet alapítói lettek.

A hadügyminiszter rendeletére 1919. febr. 4-én alakult meg a Magyar Katonai Térképező Csoport, amelynek legsürgősebb feladata a megőrkölt 30-40 éves térképek megújítása, kiadása lett.

A továbbiakban az 1919–1945 között működött intézet egyes szakterületeken kifejtett munkálkodásának emlékeit nézhetjük meg.

Csak érdekességként említem meg, hogy a híres-hírhedt frankhamisításról szóló újsághírekből is láthattunk egy csokorra valót, ugyanis itt készültek a hamisított frankok kliséi és nyomatai.

Németh Ferenc kollégánktól tudjuk – aki hat évet dolgozott a Honvéd Térképészeti Intézetben és albérlője volt, annak a *Gerő Lászlónak*, aki kormányfői ukázra irányította az Intézetben a frankhamisítást –, hogy a kisebb címletű frank hamisítása Németországban folyt, Magyarországon az ezerfrankosokat hamisították és a kliséjét a Térképészeti Intézetben készítették sztereotóppal. Az eljárásnak köszönhetően a hamisítvány tökéletesre sikerült, ui. az eredeti frankon – a hamisítás ellen – elhelyezett több mint tíz hibát is hűen átmásolták. A híradásoktól eltérően, nem a papírt kapták Németországból, hanem a papír anyagát és a papírt – a megfelelő vízjel bevitelével – az intézetben állították elő.

Abban az időben mindenfajta tevékenység, amely a trianoni sérelmek megtorlásának számított, hazafiás tett volt, kicsit ezért is, kísérőnk itt jegyezte meg, hogy az itt szolgálatot vállalók hithű katonák, igaz emberek, jó szakemberek, igaz hazafiak voltak.

Rádler Ferenc élménybeszámolókkal egészíti ki a látottakat

Madas András középső sor, balról az ötödik

Az oktatás és tudományos munka emlékei mellett az intézet egyik legsikeresebb szakterületének a fotogrammetriának első tárgyi emlékeit, majd a felmérési (geodéziai, topográfiai) munkák emlékeit, dokumentumait tekinthettük meg. Ezt követően a térképtervezés és kiadás (sokszorosítás) tablói következtek.

Az intézet a hírét, nevét alapvetően kiadványainak köszönhetette, az ismert és kedvelt kiadványaiból összeállított, korántsem teljes gyűjtemény jól példázza, hogy a katonai térképészet szívügyének tekintette a hazai térkép kultúra elmélyítését is.

A kiállításnak ezt a részét a háborús évek néhány emléke zárja. A háborús

veszély növekedésével a hadsereg igényei kerültek előtérbe. A hazai és külföldi hadművelési területek térképrészleteit, a hadi eseményekkel érintett térségek tájékoztató térképeit szemlélhettük meg.

A második terem 1945-től napjainkig mutatja be az intézet munkáját.

Itt már szinte mindenkinek személyes emlékek, élmények jöttek elő. Ez azzal kezdődött, hogy *Király Pál* szeniortársunk az egyik, 1942-ben, a hadapródiskolásokról készült csoportképen *Madas András* örökös elnökünket fedezte fel.

Majd *Rakonczay Zoltán* mesélt az intézeti élményeiről, ugyanis hosszabb

időt szolgált itt. Amint a mellékelt fénykép is mutatja, a Térképészeti Intézetben folytatott tevékenység során történtek mosolyra fakasztó dolgok is.

Mások az eszközöket, műszereket ismerték fel, mert emlékeik voltak róluk, dolgoztak velük. Többek között azt az Orel-Zeiss sztereográfot, amelyet *dr. Bezzegh László* erdőmérnök, Kossuth-díjas műszer konstruktőr mentett meg az 1950-es években. Számos erdőmérnök szolgált itt Zoli bácsihoz hasonlóan. Nagyban segítette az élmények felelevenítését Rádler Feri bácsi (földmérő mérnök alezredes, házigazdánk Rádler Mária édesapja, aki több évtizedig volt felmérő az intézetben), aki sok erdőmérnököt is ismert (pl. a jelenlévők közül *Köveskúti Györgyöt*). Megható volt látni a topográfus emlékszobához vezető folyosó falán a kegyelet jeleként az intézet elhunyt munkatársainak nevét megőrkítő márvány emléktáblákat, rajta többek között *dr. Bezzegh László*-ét. Öröm volt látni, hogy ez a sokoldalú eszmecsere mennyire tetszett a vendéglátóknak is, tapintható volt a térképészet révén kialakult szakmai összetartozás.

Azt gondolom mindannyiunk számára nagy élmény volt a térképészet, a katonai térképészet történetébe, jelen helyzetébe bepillantást nyerni egy ilyen gazdag múzeumi anyag megtekintésén keresztül.

Befejezésül megemlítem, hogy a magyar katonai térképészetet 2011-ben Magyar Örökség Díjjal tüntették ki.

Dr. Szikra Dezső titkár,

Halász Gábor elnök.

OEE Szeniorok és Tiszteletbeli

Tagok Tanácsa

Rakonczay Zoltán emlékeit eleveníti fel a ballgatósága öröme

Dr. Vancsura Rudolf
(1927–2014)

Kórházba kerülésekor bízunk benne, hogy az orvosi beavatkozás sikeres lesz. Reménykedtünk, hogy még sokszor találkozhatunk. A sors akaratából nem így történt. 2014. október 21-én, műtét után elhunyt dr. Vancsura Rudolf ny. egyetemi docens, erdőmérnök, nemzedékek tisztelt és neves oktatója.

1927. február 20-án erdészcsaládban született. Édesapja a Kalocsai Érseki Uradalom ártéri erdőgazdálkodásának alsópörbolyi védterületében szolgált, és a Dunához közeli erdészházban laktak. Erre mindvégig büszke volt, s gyakran mesélt erről az erdészházról, amelynek ma sajnos csak az elgyomosodott helyét tudta megmutatni. Elemi és középiskolai tanulmányait Baján végezte. A József Nándor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bányá-, Kohó- és Erdőmérnöki Karára 1946 őszén iratkozott be, ahol 1950. szeptember 29-én okleveles erdőmérnöki minősítést kapott, de oklevelét – formai okok miatt – csak másfél év múlva vehette át. Végzése után az Alsó-Duna-ártéri Állami Erdőgazdaságnál helyezkedett el, ahol rövid ideig útépitéssel foglalkozott. 1950 novemberében áthelyezték a Szabad- szállási Állami Erdőgazdasághoz, itt üzemegység-vezetői beosztásban dolgozott. 1951 szeptemberében a Jánosalmi Állami Erdőgazdasághoz került üzemegység-vezető-helyettesi kinevezéssel, ahol különböző, olykor nem erdőmérnöki munkakörbe tartozó feladatokkal bízták meg.

Ebből a kellemetlen helyzetből a sors keze is segítette őt kimozdítani, egy sokszor elhangzó mondat – „Csura, mondd meg!” – alapján. Ugyanis néhány évvel azelőtt, a Kurdi István és Gencsi László szigorító erdőmérnökök által szervezett alföldfásítási tanulmányút során Vancsura Rudolfot ezzel ostromolták hallgatótársai, kezükben tartva az ott talált növényeket. Ez a momentum jutott eszébe Gencsi László adjunktusnak, amikor Fehér professzor arra kérte, hogy keressen maga mellé egy társat a megnövekedett oktatási feladatok ellátására. Gencsi László levele a legjobb időben érkezett, és ő jelentkezett is Fehér professzornál, aki rögtön döntött a felvételéről.

Mivel nem akarták Bács-Kiskun megyéből kiadni, a soproni állás elfoglalásához az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőjének, Tömpe Istvánnak a közbelépésére volt szükség. Ezért csak 1951. december 23-án jelentkezhetett új munkahelyén. 1952. január elején – Fehér Dániel tanszékvezető kóholt vádak alapján történő leváltása miatt – az egykori Növényntani Intézet szétvált, az oktatók többsége a kutatólaboratóriumhoz került, míg az üres oktatói álláshelyek feltöltése csak 1953-ban kezdődött meg. Így már az első hetekben sok feladattal és nagy óra-terheléssel kellett megbirkóznia.

1956. november 4-én az itthon maradást választotta, s mivel megfeleződött a Növény-

tani Tanszék oktatóinak létszáma, a feladatok is megnöttek. Ekkor hárult rá először a Botanikus kert szakmai irányításának gondja. 1957 őszén beindult a faipari szakképzés, ezért a tanszékvezetőtől, dr. Nemky Ernőtől a Faanatómia és a Trópusi fák ismerete c. tantárgyak tematikájának összeállítására és oktatására kapott megbízást. Egyetemi adjunktussá 1960-ban nevezték ki.

Miután hazai aspirantúrára többszöri próbálkozás után sem sikerült bejutnia, 1962 elején megpályázott egy szovjet aspirantúrát. Ez a pályázat már eredményes volt. 1963. szeptember 1-jével ösztöndíjas aspiránsként a Tudományos Minősítő Bizottság állományába került, és az év október 2-án utazott ki a Szovjetunióba. Ott a moszkvai Erdészeti-Műszaki Főiskola Növényntani és Dendrológiai Tanszékére került. Kutatási témája „A tölgy szelekciója a Sipov-erdőben” címet viselte. Munkája gerincét kocsányos tölgy populációbiológiai vizsgálatok képezték a Voronyezsi-kerületben található reliktum jellegű tölgyesben. A vegetációs időszak nagy részét a Sipov-erdőben töltötte. Ösztöndíjas külföldi kiküldetésének ideje 1966 októberében járt le, így az év novemberének elején hazatért. Disszertációját csak 1967. május 17-én védhette meg, és a sikeres védelem után a biológiai tudományok kandidátusa címet nyerte el. Az aspirantúra vizsontagságos éveit, hosszas nógatásra részletesen megírta, a visszaemlékezés az Erdészettörténeti Közlemények 89. kötetében, 2014-ben látott napvilágot.

Hazatérése után 1966. november 30-án visszakerült az Erdészeti és Faipari Egyetem állományába, munkahelye továbbra is a Növényntani Tanszék maradt. A docensi kinevezést 1967 szeptemberében kapta meg.

Visszatérése után Nemky Ernő tanszékvezető, mentesítve az oktató munkától, az 1957-ben és 1965-ben az Egyetem területéhez csatolt 4,5 ha-os terület parkosítási és telepítési tervének elkészítésével bízta meg. Miután az Erdőmérnöki Kar az elkészült tervet elfogadta, a kivitelezési munkák irányítására rá hárult. A tanszéki munkatársak hathatós segítségével a feladatot két év alatt sikerült teljesítenie. Egy Kari Tanácsi határozat alapján 1968 szeptemberében ismét visszakerült az oktatói munkakörbe, az év őszétől a Növényrendszertan c. tantárgy előadásainak tartására kapott megbízást.

1969 őszén, egy átszervezés keretében, a Botanikus kert igazgatását rektori hatáskörbe utalták. A kert működését a Botanikus kert Bizottság irányította, melynek titkári teendőit ő látta el. E bizottsági feladatok 1973 szeptemberéig tartottak, majd a kertet ismét a Növényntani Tanszék irányítása alá rendelték, és vezetésével őt bízták meg, az oktatói munka egyidejű ellátása mellett. Vezetői tevékenysége 1975 decemberéig tartott, ekkor a tarthatatlan körülmények miatt a kettős feladatot tovább ellátni már nem bírta, így a kert vezetése alól felmentését kérte, ami 1975. december 31-ével meg is történt. 1976 őszén az Egyetem rektora a Továbbképzési Osztály vezetésével bízta meg, amit 1978 júniusáig végzett. Az Egyetem Tudományos Diákköri Tanácsának titkári teendőit 1975 és 1988 között látta el.

Nemky Ernő tanszékvezető nyugdíjba vonulása után, 1975 őszétől, a Dendrológia és Növényföldrajz tantárgyak előadásainak megtartását a dékán reá ruházta. Jelentős kutatási témája, amelyben 1989 és 1994 között közreműködött, a kocsánytalan tölgy országos méretű pusztulásának vizsgálata volt.

Publikációs tevékenysége közül kiemelendő, hogy már fiatalon lehetőséget kapott könyv írására. Az 1960-ban a Mezőgazdasági Kiadónál megjelent Lombos fák és cserjék évtizedeken keresztül fontos alapmű volt. Dendrológiai kutatásainak és oktatásának megkoronázása az 1992-ben kiadott, tanszéki oktatótársával, dr. Gencsi László egyetemi tanárral közösen írt Dendrológia c. könyv, amely az elmúlt negyed évszázadban felülmúlhatatlannak bizonyult.

Miután a nyugdíjkorhatárát átlépte, 1988 elején nyugdíjazását kérte. A tanszékkel egyeztetve 1988. december 31-ével megszűnt a munkaviszonya az Erdészeti és Faipari Egyetemen, de ezek után is rendszeresen bejárt korábbi munkahelyére, segítette az ott folyó oktatói és kutatói munkát.

Határozott, megalkuvást, igazságtalanságot nem tűrő jelleme hallgatók szízeit előtt példaképpé emelte őt. Talán sajátos egyéniségének is betudható, hogy munkahelyén különösebb elismerést, kitüntetést nem kapott. Megtisztelő volt számára az Országos Erdészeti Egyesület által 2003-ban adományozott Kaán Károly-díj, s ha megkéssve is, de 2014. augusztus 20-án alkalmából átvehette a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetést. E nekrológ fiatalabb írójának különös megtiszteltetés, hogy Mester és tanítványa ugyanazon alkalommal, ugyanannak az elismerésnek örülhetett.

Hamvai a soproni Szent György-templom kriptájában, felesége mellett kaptak végső nyugalmat.

Különös kegye a sorsnak, hogy Gencsi László és Vancsura Rudolf közel egy időben kerültek a Növényntani Tanszékre, s ugyanakkor, mintegy 40 évi oktatómunka után, távoztak nyugdíjba. Vancsura Rudolf az oktatási feladatai mellett különösen nehéz munkát végzett a Felső botanikus kert betelepítésekor és az egész kert vezetőjeként is, még akkor is, amikor a kert nem tartozott a Növényntani Tanszékhez. Gencsi László vezetése idején – amikor a kertvezetés is vele szoros együttműködésben történt – az a feladat hárult rá, hogy készítse el a botanikus kerti fák pontos meghatározását és lajstromozását. Bolgár Józsefné dr. pedig azt bírta rá, hogy a fák helyét geometriai módszerrel rögzítse a térképen. A Botanikus kert védelte nyilvánítását ez nagyban elősegítette.

A Gencsi Lászlóval való szoros együttműködés sok tanszéki feladat megoldását és leküzdését tette lehetővé. Amikor államilag a külföldiekkel való cserekapcsolat nem volt lehetséges, ők együtt, saját költségükön utaztak Kelet-Németországba és fogadták itthon a vendégeket országjárásra.

A nyugdíjazás után az akkori munkatársakkal mint nagyobb közösséggel, és az új munkatársakkal is élő kapcsolatot tartottak, mind ez ideig, amit a tanszék is elősegített. De Vancsura Rudolf hűsége a hallgatói kap-

csolatban is megnyilvánult, amihez az is hozzájárult, hogy olyan tárgyakat oktatott, amelyekkel a gyakorlati órákon akár egész délutánt is el-eltöltöttek. Szinte egész délutános gyakorlati órái is voltak. Különösen nevezetes volt a Felső-Lőverekben lakó hallgatókkal való kapcsolata, mivel nőtlen korában ő is ott lakott. Amíg élt, mindvégig élő kapcsolata volt ezekkel a korábbi tanítványokkal.

Az itt leírtakkal is kollegiális szeretettel és elismeréssel búcsúzik a volt Növénnytani Tanszék.

Dr. Bartha Dénes
Dr. Gencsi László

Ecsegi László **(1955–2014)**

1955-ben született Törökszentmiklóson, ahol az általános iskolát végezte, majd egy évig a Tiszaparti Gimnázium vegyipari szakközépiskolai osztályt Szolnokon. 1970-ben a szegedi erdészeti szakközépiskolában kezdte meg tanulmányait. Az osztály egyik vezéralakja volt, s nem utolsósorban jó tanuló. Így érettségi után azonnal a soproni egyetem nulladik évfolyamos (katonaságot töltő) hallgatója lett Egyetemi tanulmányait 1975-ben kezdte el és 1980-ban kapott erdőmérnöki diplomát.

Mivel Szegeden az 1970–74. évi osztályban csak ketten voltunk Szolnok megyeiek (akkor így hívták), talán az általánosnál is jobban figyeltünk egymásra. Ez a kötődés megmaradt az egyetemi évek alatt is. Mivel ő az előttem járó évfolyam hallgatója volt, mindig tőle érdeklődtem, érdeklődhettem a tanszéki különbségek iránt, és olyan jó volt

tudni, hogy azt már nekem a földim, a barátom elmondta.

A magánélet nagy eseményeiben, szülők, testvér, két házasság, több volt a kudarc, mint a siker. Talán ezért is hatványozottan fordult az iskolatársak, a barátok felé. Bár a VERGA erdőgazdaság neve, szervezete többször változott, munkahelyén a herendi „erdőgazda” beosztása 1980-tól haláláig megmaradt. Beosztásában végzett kitaró munkájáért minden kollégája becsülte, tisztelte, szerette. Az egyik utolsó beszélgetésünkkor a bakonyi erdők 8 ezer hektárjának erdőgazdájával együtt idéztük a költőt: „Én is az erdő fája voltam”. Hát legyenek a magyar erdőknél olyan szilárd törzsű fái, mint amilyen Ecsegi László volt!

dr. Oroszi Sándor

Jakab Ottó **(1942–2014)**

Hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt Jakab Ottó az Egri Erdészet nyugalmazott kerületvezető erdésze.

Ottó bátyánk 1942. március 10-én, az azóta Egerhez csatolt Felnémeten látta meg a napvilágot. Az akkori idők nehéz küzdelmekkel teli gyermekkorát szülőfalujában élte meg, ott járt általános iskolába is.

16 évesen az Egri Erdészetnél kezdett dolgozni mint erdei munkás. Ügyességére, akaratára vezetői később felfigyeltek. Elvégezte az Erdészeti Szakmunkásképzőt és hosszútávú feladatokat bíztak rá. A katonai szolgálat letöltése után jelentkezett a Szegedi Erdészeti Technikum kihelyezett levelező tagozatára, melyet 1965 és 1969 között sikeresen el is végzett. 1967-től már beosztott erdész, végzés után kerületvezetői kinevezést kap.

1975-ben az Egri Dobó István Gimnázium és Erdészeti Szakközépiskola erdészeti szakoktatónak „kikéri”. Keze alatt erdészgenerációk ismerték meg az erdészszakma gyakorlatát. 1986-ban a szakközépiskola Mátrafüredre költözésekor „visszatér” az Egri Erdészethez. Itt nyugdíjazásáig szolgál az almári kerületben, ahol több száz hektár kiváló tölgy és cser fiatalos őrzi emlékét. Oktatói tapasztalatai, segítőkészsége elismerést vált ki kollégáiból, akik közül többen is előzőleg tanulói voltak.

A hatvanadik évéhez közeledve megtámadja egy súlyos kór, amely ellen nyugalmazása után sem igazán tud védekezni. 2014. október végén adja vissza a lelkét a Teremtőjének. Búcsúztatása a felnémeti temetőben és az azt követő gyászmisén történt 2014. november 3-án.

Emberszeretetről egyik általános iskolás társa ismertetett szívhez szóló élményeket.

Ottó Bátyánk felülről vigyázz ránk!

Nahóczki László

Kopasz Tibor **(1928–2014)**

Három gyermekes család középső gyermekeként született, Dunakeszin. Az édesapja fejeverkovács volt, míg az édesanyja a családról gondoskodott odaadó munkájával. Az elemi iskola elvégzése után

géplakatosnak tanult. A természetszeretet a szakmászterést követően tovább tanulásra készítette, így 1948-ban érettségi vizsgát tett a Könyves Kálmán Gimnáziumban.

Felsőfokú tanulmányait már Sopronban, az Erdőmérnöki Karon folytatta, ahol három félévet végzett el. Később állami ösztöndíjjal Brassóban tanult, és itt kapta meg az erdőmérnöki diplomáját is, 1954-ben, melyet 1955-ben honosított.

Első munkahelye a Bajai Dunaártéri Erdőgazdaság Hajósi Erdészeténél volt, ahol, mint erdőművelési műszaki vezető dolgozott. Később áthelyezték a Baja-Felső Erdészeti fahasználati műszaki vezetői munkakörbe, mely feladatát 1957-ig látta el.

Mivel a családjához közelebb szeretett volna élni, így a Börzsönyi Állami Erdőgazdaság Szobi Erdészeténél vállalt szolgálatot, erdőművelési műszaki vezető beosztásban. 1960-1970 között az erdőgazdaság központjában fahasználati előadó volt, majd a Börzsönyi és a Cserháti Erdőgazdaságok összevonása után Balassagyarmaton lett fahasználati csoportvezető.

1988-as nyugdíjazásáig területi szakfelügyelőként, később munkavédelmi vezetőként dolgozott. 1987-ben Kiváló Dolgozó kiüntetését kapott.

A nyugdíjas éveit Balassagyarmat melletti tanyáján töltötte kedves kertének gondos ápolásával.

Hosszantartó súlyos betegség után 2014. szeptember 10-én hunyt el. Hamvait szülőhelyén, a Szent Mihály plébánia templom urnatemetőjében helyezték örök nyugalomra.

Mélységek és magasságok

A Visegrádi-hegység északi hegytagozatában, a Dunakanyarra kifelé vezető Szőke-forrás völgyét két oldalról keretező, erdővel borított hegyek mélyén, a földfelszín pusztító külső erők által kialakított látványos földtani formák bújnak meg. Az erózió különös játékot űzött a hegytájat felépítő kőzetekkel, hiszen kis területen belül egyszerre tapasztalhatjuk meg a mélységek árnyait és a magasságok kinyíló látóhatárát.

A kistáj-részlet egyik központja a szinte fennsíkszerű, platós tejetű, Rám-hegy. A név minden bizonnyal ismerősen cseng, hiszen hazánk legvadregényesebb, szakadékszerűen kimélyült szurdokvölgye, mely mélyre zökkent függőleges falaival a kanyonok világát idézi fel, éppen erről a térképen szinte jelentéktelenül megbújó hegyről kapta a nevét: Rám-szakadék.

A különös földrajzi elnevezés eredete valószínűleg a német nyelvterületeken gyakori „Ramsberg” földrajzi tulajdonnévből fakadhat, amely Medvehagymás-hegyet jelent. Ennek magyarított részfordítása hagyományozódhatott át a hegyre és az annak oldalába mélyült szurdokvölgyre.

A Rám-szakadék szédítő falai a hegységet felépítő andezitbe vágódtak be, a Dobogókő platója alatt felbukkanó Három-forrás lecsurgó részvízeinek kitaró évezredes munkája során. A Három-forrás-völgyében haladó patak szerkezeti törés mentén talált kanyargós utat magának a puhább vulkáni porkőzetben, látványos szakadékvölgyet mélyítve a jóval keményebb andezit lávakőzetek kibukkanásai között.

A gyakran 30-40 méterrel fölénk tornyosuló sziklafalak mélyén járva, időnként olyan szűk a hely, hogy a kitaró kezünk egyszerre érintheti meg a szakadék mindkét oldalát. A közbeékelt keményebb kőzetblokkokat a víz pusztító munkája kevésbé erodálta, így látványos vízések, zúgók teszik még vadabbá a szurdok mélyét. Télen, kemény fagyban jég-

palotává válik a táj. Hatalmas jégcsapok, jégfüzerek, tömör jéggé fagyott vízések, a fröcskölő vízből kiváló különleges jégformák teszik még elvarázsoltabbá a kanyon hangulatát.

A Rám-szakadéktól alig egy macskaugrásra, ugyanabból az andezit-agglomerátumos porkőzet-anyagból, és sziklablokkokból felépülő breccsás öspletből, egészen más felszínalaktani értékek alakultak ki.

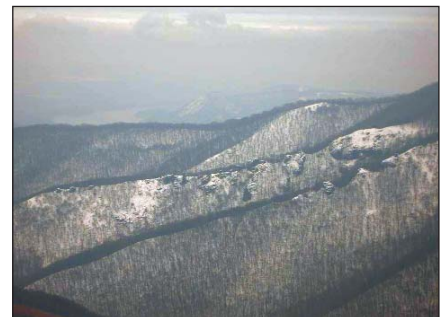
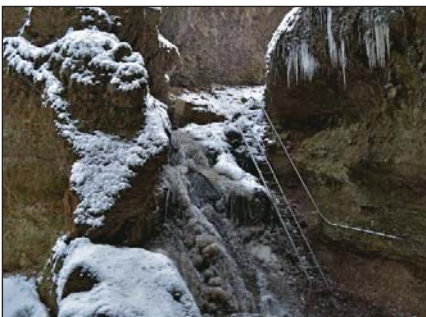
A Szőke-forrás-völgye túloldalán, a Prédikálószerék meredek hegygerincén, impozáns sziklatornyok emelkednek a magasba. Az ég felé törő kőtörpusok úgy sorakoznak a keskeny bérceken, mint egy őshüllő hátán a szarutaréjok. A 17-18 millió évvel ezelőtt felépült Lepence-pataki kaldera mai hegygerincei, az egykori Keserűs-hegyi kitörési központtal működött ősvulkán kalderájának nyomait őrzik. A heves robbanásos működés során lerakódott kőzetanyag a roncsvulkánna lepusztulás évmilliói során, a pleisztocénban, erőteljesen kiemelkedett. A jégkorszak heves szelei, a fagyváltozékonyság aprózta, a csapadék mállasztotta a vulkáni kőzetet, melynek keményebben összecementált részei ma Vadállókővek néven ismert sziklaalakzatokként nyúlnak az ég felé.

Az elnevezés, akár csak a Rám-szakadék esetében, szintén beszédes és szintén német eredetű: a „Wildstand” magyarított fordítása, mely Vadállót jelent, és olyan helyek elnevezésére használták a helybeliek, ahol szívesen és gyakran tartózkodik az erdei vad.

Hazai erdeink e kis szögletében, egymás tőszomszédságában, ugyanabból a kőzettípusból egészen más felszínalaktani formák jöttek létre. Egy kis hegy-völgyjárással fűszerezve egyszerre tapasztalhatjuk meg a fölénk tornyosuló komor kőfalak árnyas csendességét és az égbetörő kőtornyok nyújtotta látkép határtalan szabadságát.

Nagy László

Kép: **Szabó Zoltán, Kóczián Tibor, Nagy László**

2015 a Talajok Nemzetközi Éve

„Egészséges talajokat az egészséges életért” Az alcímében szereplő jelmonddal indul útjára 2015-ben a Talajok Nemzetközi Éve, amely felhívja a figyelmet a tudatos és fenntartható talajművelés és tápanyag-gazdálkodás, a nemzetközi összefogás fontosságára. 2015-öt az ENSZ 68. Közgyűlése nyilvánította a Talajok Nemzetközi Évének, december 5-ét pedig a Talaj Világnapjának. A rendezvénysorozat fő célja, hogy tudatosítsa mindenki számára a talaj alapvető szerepét az élelmiszerbiztonságban, a fenntartható fejlődésben, az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésében és nem utolsósorban, az emberi életben.

Forrás: **Agrofórum**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/2015_talajok_nemzetkozi_eve

♦♦♦

Mintegy 950 ezer hektáron megszűnik az osztatlan földtulajdon

8000 földrészlet érintett

Mintegy 950 ezer hektárnyi területen szűntetné meg az osztatlan közös tulajdon a kormány legújabb intézkedése – írja korábbi cikkében a Magyar Nemzet a Földművelésügyi Minisztériumra hivatkozva. A tárca szerint az erről szóló, nemrég megjelent kormányrendelet nyolcezer földrészlet esetében rendezheti a helyzetet. Ezek azok az osztatlan közös tulajdonú földek, ahol a tulajdonosok már kérték a pátthelyzet megszüntetését. Bár az in-

tézkedés az egész országra kiterjed, az eljárásokat előre meghatározott ütemekben indítják majd el. A rendelet szerint a részarány-tulajdon megszüntetéséről szóló eljárásban a tulajdonosok az egyezségi eljárás részeként javaslatot tehetnek a megosztás módjára. A tárca szerint jelentősen meggyorsítja az eljárást, hogy a tulajdonosok a jogi szolgáltató közreműködésével egyezséget köthetnek arról, milyen legyen a kiosztott földrészletek sorrendje. Ha pedig minden tulajdonos egyetért a közös tulajdon megszüntetésével, maguk dönthetnek a megosztásról.

Forrás: **MTI**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/osztatlan_foldtulajdon

♦♦♦

A magyar erdők jégkárairól is tárgyalt az EU Mezőgazdasági Tanácsa

Valamennyi lehetséges uniós támogatást igénybe kell venni az erdőkárok helyreállításához

Az uniós országok mezőgazdasági miniszterei 2014. december 15-én Brüsszelben tanácskoztak. A találkozáson a magyar delegációt vezető *dr. Bitay Márton* állami földért felelős államtitkár elmondta, hogy az elmúlt hetek szélsőséges időjárási viszonyai komoly károkat okoztak a magyar erdőkben. Kiemelte, hogy az erdőgazdálkodók az illetékes állami szervekkel együttműködve folyamatosan dolgoznak a károk felszámolásán. Az ál-

lamtitkár hangsúlyozta, hogy az erdőkár végső felmérése után Magyarország valamennyi lehetséges támogatást igénybe kíván venni annak érdekében, hogy a szélsőséges időjárás okozta károkat helyreállíthassuk. *Phil Hogan* agrárbiztos a magyar tájékoztatásra reagálva a finanszírozás kapcsán az uniós vidékfejlesztési támogatások mellett a nemzeti források bevonásának lehetőségét is megemlítette.

Forrás: **MTI**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/eu_mezogazdasagi_tanacs_jegkar

♦♦♦

A magyar erdők alig 5 százaléka biztosított

A több mint kétfélmillió hektárnyi magyarországi erdőből kevesebb, mint 100 ezer hektár biztosított, a tavaly decemberi jégkár miatt a biztosítói kárkifizetés biztosan meghaladja a díjbevételt – mondta *Póczik András*, a főleg mezőgazdasági biztosítókkal foglalkozó Agape 2000 Kft. alkusz cég ügyvezetője. Jelenleg három biztosító (Allianz, Generali, Groupama Garancia) foglalkozik erdőbiztosítással. Az éves díjbevétel ebből az üzletágból – a három biztosítónál összesen – néhány tízmillió forint. A decemberi károk felmérése – amikor az ónos eső ráfagyott a fákra és az így keletkezett terhelés tett kárt a faállományban – még tart, az azonban már látszik, hogy a kár meghaladja a tavalyi díjbevételt – vélte az ügyvezető.

Forrás: **MTI**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/magyar_erdok_ot_szazalek_nem_biztosított

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadász-házi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg. A kártya névre szóló, sorszámossal és vonalkóddal ellátott, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2015-re szóló érvényesítő matricákat azon tagok kapják meg a helyi csoportokon keresztül, akik teljesítették az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüket.

A kedvezményrendszerrel és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoport titkároknál.

Partnereink:

→ www.stihl.hu

Mobilra optimalizálva

Megállíthatatlan fejlődés

A favágás története gyakorlatilag egyidős az első civilizációk kialakulásával. Sőt! Őseink már a tűz megismerése után hasogattak ágakat, gallyakat kezdetleges szekerecéikkel. Favágásra mind a mai napig szükség van, csupán a módszerek változtak. A célszerszámok az évszázadok alatt folyamatosan fejlődtek, egyre korszerűbb és hatékonyabb

eszközök jelentek meg. Óriási technológia ugrást jelentett a bronz- vagy később az acél felhasználása. Hasonlóan korszakalkotó esemény volt közel száz éve az első STIHL motorfűrész felbukkanása...

A STIHL nemcsak forradalmasította a fakitermelést, de azóta is megőrizte úttörő szerepét az ipar-

ágban. A fejlődés egy pillanatra sem áll meg. Ahogy egy büszke tölgy terebélyesedik évről-évre, úgy növekszik és erősödik a világ vezető motorfűrész gyártó vállalata is. És piacvezetőhöz méltón a termékeik is különlegesek. A STIHL motorfűrész az erdőben érzi igazán otthon magukat. Elektronikus motorvezérlésük, valamint M-Tronic

gyújtás- és üzemanyagszabályozó rendszerük garantálja, hogy minden körülmények között megbízhatóak maradjanak. A STIHL gépei nem hiányozhatnak egyetlen erdészházból sem.

Agromash (2015. január 28-31.)
Budapest HUNGEXPO

ANDREAS STIHL KFT.
2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · E-mail: info@stihl.hu

STIHL®